

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

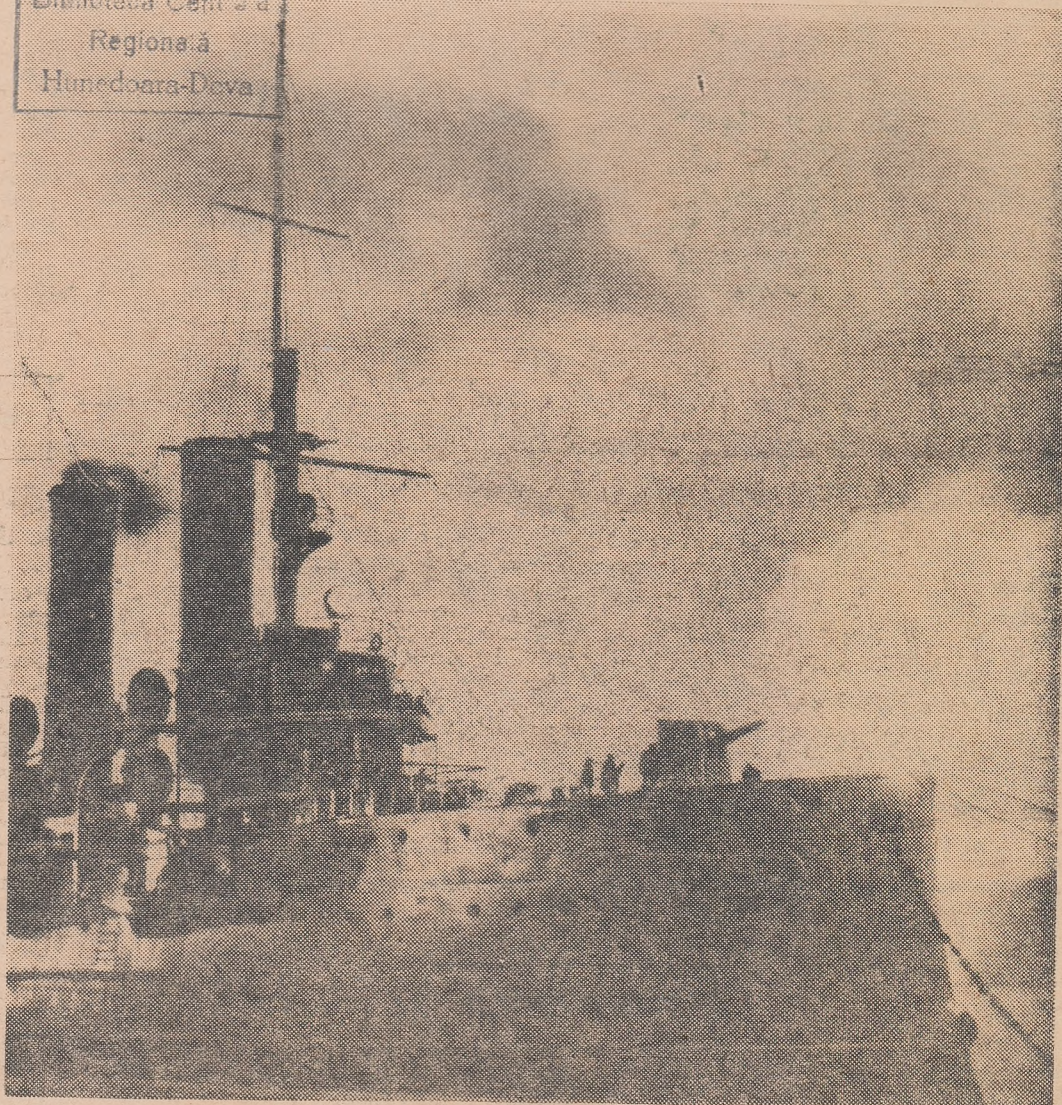
Din sumar:

Se turnează
„Tunelul”

Insula lui Arhimede

Poroc 400%

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

Salvele „Aurorei”...

Patruzeci și opt de ani de la
Marea Revoluție Socialistă din Octombrie

Noaptea hotăritoare

Anul 1917 și ziua de azi

FESTIVALUL FILMULUI SOVIETIC

Galina Polskih

Vasili Livanov

Ikeya-Seki

ridică

probleme

ANUL XXI

45

(1077)

5 noiembrie 1966

12 pagini, 1 leu

(Citiți în pag. 5-a „Patru oaspeți”)

A. Ușin :

Bastionul Balticii (Gravură)

PUBLICISTICĂ

Anul 1917 și ziua de azi

A rămas aproape necunoscut faptul că John Reed n-a fost singurul ziarist american care a asistat, nemijlocit, la Revoluția din Octombrie. Împreună cu el s-a aflat un alt scriitor și gazetar din S.U.A., Albert R. Williams, care a și publicat o carte, „Despre Lenin și despre Revoluția din Octombrie“.

Williams a continuat și mai târziu să urmărească cu atenție dezvoltarea tinerei republici sovietice și în anul 1926 a făcut o nouă călătorie în U.R.S.S. Cu acest prilej, vizitând mai ales regiunile rurale ale țării, el a scris articolul „Anul 1917 și ziua de azi“, apărut în ziarul „Izvestia“ din 25 decembrie 1926.

Publicăm mai jos câteva fragmente din acest articol, republicat recent de „Literaturnaia Rossia“.

Mă socoteam un om fericit, întrucât, împreună cu prietenul meu John Reed, am fost martor al Marelui Octombrie. Acum mă socotesc de două ori fericit, pentru că am fost martor al unor evenimente nu mai puțin grandioase și emoționante decât acelea din Octombrie. Am fost martorul triumfalului marș al revoluției la sate, în stepele și pădurile întinse ale Rusiei...

Imi aduc aminte de cel de-al doilea Congres al Sovietelor, de la 7 noiembrie, care s-a prelungit toată ziua și toată noaptea. Palatul Smolnii duduia ca o uzină uriașă de intervențiile oratorilor, de zgomotul mitralierelor manevrate pe caldarîmul de piatră, de forfota curierilor ce veneau să aducă salutul tranșelor, de cîntecele revoluționare asurzitoare, de ovațiile puternice ce-l întâmpinau pe Lenin și de salvele tunurilor de pe „Aurora“, îndreptate împotriva Palatului de Iarnă, răsunînd ca un marș funebru pentru vechea ordine și ca un salut pentru cea nouă... Iar cînd răsăritul a devenit de purpură, a fost adoptată rezoluția: Guvernul provizoriu a fost răsturnat, puterea a trecut în mîna Sovietelor, pămîntul în mîna țărănilor, fără răscumpărare... O noapte de neuitat.

Acum, trecînd prin satele rusești, am trăit din nou ceasurile de neuitat, cînd pașnica adunare a fremătat toată ziua și toată noaptea.

Moment dramatic în manejul Mihailovski: Krilenko își încheie discursul lui pasionat către ostașii diviziei blindate, cu exclamația: „Cine e pentru Kerenski să treacă la dreapta! Cine e pentru Soviete — la stînga...“ Și masa cenușie de ostași se grupează la stînga. Strigăte puternice de entuziasm! Șoferii urcă la volanul mașinilor blindate, pornesc motoarele, pe străzi începe să se tîrască un uriaș monstru de oțel, iar gurile albastre ale țevilor de mitraliere se pregătesc să-i împoaste cu gloanțe pe contrarevoluționari.

Iarna aceasta am fost martorul unui eveniment la fel de însemnat. S-a întîmplat pe malurile Volgăi, prefăcută acum, cînd este înghețată, într-o imensă șosea. Volga, cu lungimea ei de 5 mii de kilometri, străbate inima pămîntului rusesc. Deasupra riului atîrna o ceață purpurie, înfrumusețată de soarele care răsărise peste stepă. Și, deodată, prin aerul înghețat a răzbit un zgomot îndepărtat, ca un bubuit de tun. Pe șoseaua largă de gheață, alunecînd spre sud, se arăta o pată neagră. Treptat, ea se mări și zgomotul deveni mai puternic. Pata se căfără pe malul înalt și începu să se tîrască printre două rînduri de izbe lungi, din birne. Era un tractor ce se îndrepta spre un sat din apropiere...

Miile de tractoare, folosite acum la țară, sînt urmașii mașinilor blindate care au ieșit, în 1917, din manejul Mihailovski. Ele au deschis drumul celor dintii. Dar tractoarele nu sînt mai puțin revoluționare. Ca și mașinile blindate, ele sînt organic legate de Revoluția din Octombrie.

Albert R. Williams

PREMIUL NOBEL

Un interviu în stepă

Mihail Șolohov a aflat că Academia regală din Stockholm îi decernase premiul Nobel pentru literatură pe anul 1965 în timp ce se afla în Kazahstan, undeva între localitățile Uralsk și Guriev, la vîntoare.

Ziariștii sovietici l-au găsit lîngă un cort ridicat pe malul unui lac. Șolohov era în pufoaică și pantaloni vîtuși și-și curățea tocmai arma.

Întrebat ce crede despre premiarea lui, scriitorul a răspuns:

— Evident, sînt cit se poate de fericit și de mulțumit că am fost scotit demn de premiul Nobel, dar vă rog, să mă înțelegeți bine: încerc ceva mai mult decît mulțumirea unui om, a unui scriitor de meserie, a cărui muncă s-a bucurat de o asemenea apreciere, este bucuria de a putea să-mi spun și contribuî, pe măsura puterilor, la sporirea prestigiului țării mele, a partidului, căruia i-am închinat mai bine de jumătate din viața mea și, bineînțeles, a literaturii sovietice.

Pe de altă parte, am mulțumirea să constat că romanul, condamnat ca gen literar de o seamă de scriitori, se afirmă o dată mai mult. O carte bună trăiește multă vreme și nimeni nu poate nega, fără un motiv bine întemeiat, ceea ce este viu.

Apoi ziariștii au vrut să știe cum a aflat Șolohov marea veste și el le-a spus:

— Printr-o telegramă trimisă de niște ziariști suedezi. Ziua de 15 octombrie a fost, de altfel, pentru mine o zi fastă din toate punctele de vedere. M-am sculat în zori, toată dimineața am lucrat cu spor la un capitol greu din prima parte a romanului „Au luptat pentru patrie“, iar în amurg am doborît, dintr-o singură lovitură, două rațe sălbatice care treceau destul de departe de mine. Trebuie să recunosc că este un lucru care nu se întîmplă în fiecare zi.

— Decernarea premiului Nobel va aduce vreo schimbare în viața dumneavoastră? — au insistat ziariștii.

— Ei, știți că nu mă pierd prea ușor cu firea. Lucrez, mă odihnesc, beau kumis kazah, care e, de altfel, excelent, și sînt convins că după călătoria pe care am s-o fac la Stockholm, am să termin primul volum al romanului despre care v-am vorbit. Încît, cum se spunea în timpul războiului, totul e-n ordine!

MICA ISTORIE LITERARĂ

Cum a murit Vronski

Cititorii romanului „Anna Karenina“ își aduc aminte, desigur, că după sinuciderea eroinei principale, Vronski hotărăște să se înroleze voluntar în armata sîrbă care se ridicase la luptă împotriva turcilor pentru a cuceri independența țării. Se pare că Tolstoi l-a folosit drept model pentru eroul romanului său pe colonelul Nikolai Raevski, nepotul cunoscutului general Raevski. Acesta din urmă s-a distins în timpul campaniei împotriva lui Napoleon, în luptele purtate cu cavaleria mareșalului Davout.

Participarea lui Nikolai Raevski la campania antiturcă este indiscutabilă. El a fost unul din mii de voluntari ruși care au sprijinit, printr-o participare nemijlocită, războiul de eliberare națională al sîrbilor din anul 1876.

Nikolai Raevski a debarcat cu detașamentul lui în localitatea Aleksinac și s-a angajat imediat în bătălia de pe malul râului Juzna Morava. Un istoric, participant la această luptă, a lăsat în memoriile lui cîteva amănunte despre Raevski. Colonelul rus s-a purtat vitejește pe front. Calul i-a fost omorît în timpul unei ciocniri, dar el și-a tras sabia din teacă și a continuat să lupte.

Cîțva timp după aceea, la 20 august 1876, turcii au trecut la contraofensivă. Generalul Cerniaev, comandantul voluntarilor ruși, i-a trecut comanda lui Raevski. Atacul a fost oprit, dar cu acest prilej Raevski și-a pierdut viața. El a fost înmormîntat nu departe de Aleksinac, în vechea mină-stînire a Sfîntului Roman.

Mai tîrziu, în 1900, cu aprobarea episcopiei locale, mătusa lui Raevski a ridicat, pe locul unde a fost ucis nepotul ei, o biserică pentru care a cheltuit 300 de mii de ruble de aur; biserica se păstrează pînă în zilele noastre.

Acum se pune întrebarea, dacă Nikolai Raevski a slujit într-adevăr drept prototip pentru eroul lui Tolstoi. După cîte se pare, nu există dovezi directe despre acest lucru. Scriitorul n-a amintit niciodată numele colonelului, nici în legătură cu personajul romanului său și nici în alte împrejurări. Există, însă, unele indicații indirecte ce ar putea susține o asemenea ipoteză. Familia Raevski era bine cunoscută de Tolstoi, de vreme ce unul din vîrstarele ei a fost descris în romanul „Război și pace“.

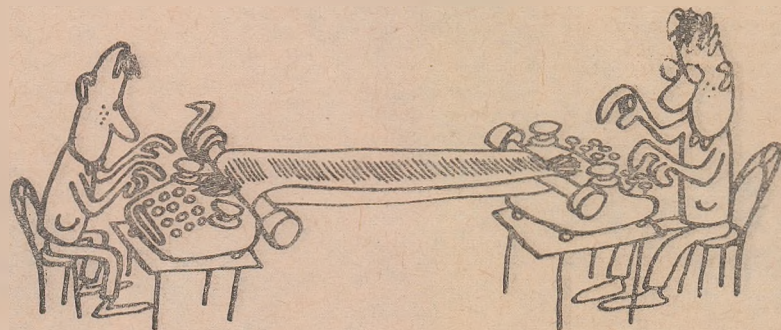
Indiferent, însă, de supozițiile istoricilor literari, apropierea dintre cele două nume a intrat în legendă. De aceea, studioul cinematografic iugoslav „Lovcen-film“ a hotărît să turneze un film artistic cu titlul „Colonelul Raevski“, care va fi o continuare la cunoscutul roman al lui Tolstoi „Anna Karenina“.

OPINII

Literatura și istoria

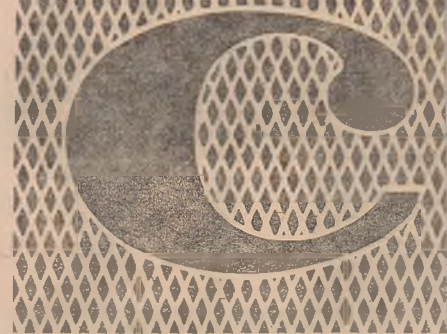
Revista „Voprosi literaturi“ a publicat de curînd, la rubrica „Măiestria scriitorului“, o dezbateră pe tema „Literatura și istoria“.

Articolul redacțional care inaugurează dezbateră, subliniind că literatura este chemată, în primul rînd, să înfățișeze ac-

Coautori

cartea

tualitatea, adaugă: „În același timp, în starea societății contemporane nu poate înțelege în profunzime, fără a cunoaște dezvoltarea ei trecută, istoria ei“. Cîțiva apoi operele unor mari scriitori ai literaturii ruse (Pușkin, Lermontov, Tolstoi), a ticolul constată că „ar fi absurd să considerăm că atenția pe care ei au acordat istoriei ar fi însemnat ocolirea temel contemporane. Creînd chipuri vii și blouri ale trecutului, ei abordau probleme esențiale care contribuiau la mai bună înțelegere a prezentului“.

De altfel, ideea aceasta a fost subliniată mereu în cursul dezbaterilor, găsindu-se o expresie concentrată în intervenția Konstantin Paustovski: „Trecutul m-a interesat întotdeauna în legătură cu prezentul. Scriind despre realitatea unor vremi apropiate sau despre epoci trecute, imi xam întotdeauna un țel contemporan“.

În cursul dezbaterilor s-a reliefat, ca problemă de seamă a genului, raportul dintre opera literară și studiul științific istoric. Numeroși participanți au încercat să stabilească locul fanteziei creatoare în procesul de elaborare a romanului istoric chiar dacă fantezia nu poate eluda datele științifice ale istoriei. De altfel, se pare că aici se află principalele dificultăți ale genului. Pentru că scriitorul nu se poate transforma într-un simplu „ilustrator“ manualelor de istorie. Sub acest aspect de cută problema Stepan Zlobin, care afirmă: „Artistul are dreptul să discute cu om de știință, promovînd ipotezele și convîngîndu-le, propunînd variațiuni“. Ale lozofice, întrucît literatura este mijlul specific de cunoaștere a realității, întemeiată pe metodele ei specifice și avînd forță de convingere specifică“.

CLASICII ASTAZI

Citește Dickens...

Autorul lui „David Copperfield“ a fost și un lector desăvîrșit al operelor sale, cîntîndu-i pe auditorii cu rezonanța glasului său și, cum era de așteptat, cu înțelegerea adîncă a textelor sale. Și iată direcția teatrului londonez „Globe“ a avînt interesanta inițiativă de a-l readuce Dickens în fața spectatorilor... prin intermediul actorului G. Williams. Acesta a apărut pe scenă grîmat întocmai ca marele scriitor. Decorul a fost și el adecvat celei originale interpretări. Scena a fost corată la fel ca în urmă cu o sută de ani cînd Dickens apărea în fața auditoriilor făcea lectura în picioare, în fața unui pitru. Iar pupitrul, la rîndul lui, a fost reprodus întocmai după originalul păstrat la muzeul Dickens.

Aplauzele entuziaste ale publicului răsplătît strădănia teatrului și a actorului G. Williams, care a citit din „Aventurii lui Pickwick“, „Nicholas Nickleby“ și tele.

(După „Literaturnaia Gazeta“)

PATRUZECI ȘI OPT DE ANI

DE LA MAREA REVOLUȚIE SOCIALISTĂ DIN OCTOMBRIE

Noaptea hotărâtoare

La Leningrad, pe bulevardul Nevski, există o clădire cu un turn înalt și frumos. Aici a funcționat cindva Duma orașenească din Petrograd (organul de autoconducere al orașului).

La alegerile din 20 august 1917, majoritatea în Dumă au obținut-o, se știe, eserii și cadeții, care apoi s-au străduit din răpuzeri să preîntîmpine căderea Guvernului provizoriu iar, mai târziu, au luptat activ împotriva puterii sovietice, chiar din prima ei zi. Acest lucru a și determinat Consiliul Comisarilor Poporului să dizolve Duma, la 17 noiembrie 1917.

În octombrie 1917, sălile Dumei orașenești erau adesea frecventate de cunoscutul publicist revoluționar american John Reed, care a participat la multe ședințe. În „10 zile care au zguduit lumea”, Reed a consacrat multe pagini evenimentelor din „clădirea cu turn”. El a descris cu un condei necruțător ineficacitatea strădanilor grupului „celor bine hrăniți și îmbrăcați” din Dumă de a opri marșul triumfal al revoluției proletare și a avut cuvinte pline de căldură și simpatie pentru fracțiunea bolșevică, care s-a ridicat cu hotărâre împotriva dușmanilor revoluției.

Dar să răsfoim câteva file din calendarul acelor luni zbuciumate și să ne oprim la ziua de 24 octombrie 1917, cînd, la ora 8 și 45 de minute seara, s-a deschis ședința extraordinară a Dumei. În momentul acela, multe din punctele principale ale orașului se aflau în mâinile Comitetului Militar Revoluționar. Contrarevoluționarii din Dumă își pierduseră capul. „Domnilor consilieri, trăim zile agitate. Poate că se vor abate asupra noastră evenimente înfricoșătoare” — cu aceste cuvinte a deschis ședința președintele Dumei, menșevicul Isaev. Succedîndu-se apoi la tribună, reprezentanții eserilor și cadeților îi atacară cu vehemență pe bolșevici, abătînd asupra lor un potop de injurii și de amenințări.

„Urîșă sală clocotea ca un cazan apocaliptic. Spiritele erau încordate la maximum. Din dreapta și mijlocul sălii se auzeau într-una imprecății la adresa bolșevicilor, care ocupau locul lor obișnuit din stînga. După o zi de luptă, mindri de primele lor succese, bolșevicii erau conștienți de superioritatea lor față de jalnicii mesageri ai puterii burgheze condamnate. Cu pasiune și forță de convingere, ei arătau necesitatea răsturnării Guvernului provizoriu. În cuvîntarea lui, A. V. Lunacearski demonstra că rămîinerea mai departe a Guvernului provizoriu la cirna țării ar duce la primejdia transformării Rusiei „într-o colonie a țărilor capitaliste mai puternice”. Politica internă a cîrmuirii burgheze, sublinia Lunacearski, a dus la foamete, la distrugere, la paralizarea industriei, la șomaj. Acum se poartă lupta cu un guvern absolut incapabil, „care în timpul guvernării sale n-a dat efectiv nimic și a cărui rămîinere mai departe înseamnă pur și simplu pieirea Rusiei”.

În cele din urmă fracțiunea bolșevică obținut neutralizarea Dumei, izolarea ei de Guvernul provizoriu și limitarea atribuțiilor ei la problemele de gospodărie orașenească. Muncitorii din Petrograd luaseră măsuri energice pentru păstrarea ordinii revoluționare, pentru anihilarea actelor anarhiste și huliganice, la care recurgea contrarevoluția pentru a dezorganiza și submina insurecția. La 24 octombrie, în apelul „Către populația Petrogradului”,

Comitetul Militar Revoluționar anunță că „ia asupra sa păstrarea ordinii revoluționare”. D. Z. Manuilski propuse Dumei să trimită un reprezentant al ei la C.M.R. pentru coordonarea acțiunii „de respectare a ordinii, de luptă cu anarhia și pogromurile”. Dar blocul esero-cadet respinse propunerea bolșevicilor. În seara de 24 octombrie, Duma hotărî cu majoritate de voturi să înființeze un „comitet de securitate publică”. Așa cum a remarcat pe bună dreptate John Reed, aceasta era o „declarație formală de război făcută bolșevicilor”. Cu toate acestea, insurecția se desfășura cu succes. În seara de 25 octombrie chiar și cei mai reacționari membri ai Dumei își

crucișător și nu reuși să pătrundă nici în Palatul de Iarnă. Contrarevoluționarii hotărî să ajungă, totuși, acolo cu orice preț, pentru a muri împreună cu Guvernul provizoriu. Dar intenția lor nu se realiză. O patrulă revoluționară opri procesiunea în dreptul canalului „Ekaterina” și delegația „pusă pe sacrificii” a Dumei se împrăstie ca puii de potirniche.

Din stenograma ședinței reiese, însă, clar că fracțiunea contrarevoluționară a Dumei voia nu să moară spectaculos împreună cu Guvernul provizoriu, ci să atragă de partea ei masele și să salveze guvernul Kerenski. „Am ieșit în stradă — a declarat după eşuarea încercării eserul Postnikov — Am ieșit pentru a contamina cu exemplul nostru pe alții și a obține astfel ceea ce dorim, chiar cu prețul vieții...”

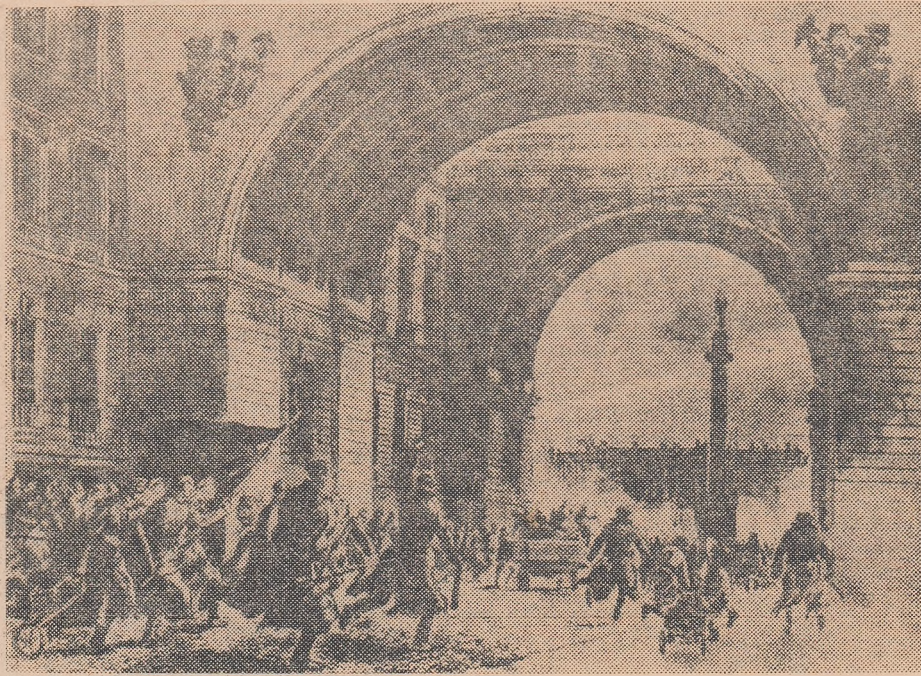
Dar Petrogradul muncitoresc întorsese de mult spatele burgheziei și susținătorilor ei. Delegația Dumei nu reuși să atragă pe nimeni de partea ei. „Marșul triumfal” pentru salvarea Guvernului provizoriu se transformă într-o farsă jalnică, într-o dovadă elocventă a izolării totale a forțelor contrarevoluționare.

Curînd după aceea, la sediul Dumei sosi știrea că Guvernul provizoriu căzuse. Reproducem integral această știre.

La ora 2 noaptea (spre 26 octombrie), președintele Dumei anunță: „Acum aproape o jumătate de oră am fost chemat la telefon de A. I. Konovalov (locțiitorul lui Kerenski. H. A.), care m-a întrebat: „Ce se aude în oraș?” Eu i-am răspuns că Duma orașenească și alte organizații au pornit spre Palatul de Iarnă. Konovalov mi-a spus atunci: „Ne trebuie minimum două-trei sute de oameni, numai așa putem fi salvați. Altfel nu rezistăm”. Apoi a mai început o frază, dar a întrerupt-o la jumătate. N-am mai putut vorbi. După douăzeci de minute am primit o nouă știre: „Comitetul revoluționar provizoriu a pătruns în Palat. Avem numai un mic număr de juncheri... Ei luptă să facă față. Pește câteva minute vom fi arestați”. După vreo cinci minute am dat iar un telefon acolo, dar mi-a răspuns o voce necioplită: „Cine vorbește și ce vrei?” I-am răspuns: „Vorbesc din partea Dumei. Vreau să știu ce se întîmplă la dumneavoastră”. Vocea mi-a răspuns: „Sînt sentinela. La noi nu se întîmplă nimic”. Cu aceasta convorbirea noastră s-a încheiat. Apoi am aflat că exact în momentul acela din Palatul de Iarnă a fost scos un grup de oameni”. În încheiere, căpetenia orașului constată: „E limpede că Guvernul provizoriu nu mai există”.

Așadar, Duma, care pretindea că e „reprezentantul legal al populației din Petrograd”, nu izbutise să facă nimic, în ciuda eforturilor ei, pentru a ajuta Guvernul provizoriu. Ca să nu mai vorbim cît de reprezentativ era guvernul, care n-a putut să găsească, într-o țară unde milioane de cetățeni erau sub arme „două-trei sute de oameni” (pe mai mulți, probabil, își dăduse seama că nu poate conta!) pentru propria-i apărare! Și n-a putut să găsească, pentru că muncitorii, soldații, marinarii făcuseră alegerea. Unindu-și strîns rîndurile în jurul partidului lui Lenin, ei porniseră la asaltul capitalismului în numele păcii și al socialismului.

H. Astrahan

Ermolaev :

Asaltul Palatului de Iarnă

dădură seama că orele Guvernului provizoriu erau numărate. „După informațiile primite de mine, guvernului i s-a dat un al doilea avertisment, iar peste câteva minute se va deschide focul!” — comunică la 9 seara președintele Dumei.

În ședința din seara aceea, unul dintre primii vorbitori fu M. I. Kalinin. Într-un discurs strălucit, el insistă asupra necesității răsturnării puterii ostile poporului. „Dacă pentru a ne ridica împotriva guvernului am aștepta momentul ca să ne atace înții guvernul pe noi, am fi ca taurii care stau să fie omorîți — a spus Kalinin. Un șir de acte săvîrșite în ultima vreme a arătat limpede că guvernul ne-a atacat sistematic”. Subliniind mărinimia clasei muncitoare și a țărănimii, care nu se răfuiesc cu burghezia așa cum s-a răfuit burghezia cu ele, oratorul a subliniat: „Democrația n-a vărsat pînă acum nici o picătură de singe, ea a preluat puterea în mod pașnic”.

Totuși, fracțiunea esero-menșevică din Dumă nu încetă să acționeze febril pentru salvarea Guvernului provizoriu. Pentru a împiedica asaltul Palatului de Iarnă, Duma trimise o delegație pe crucișătorul „Aurora”, la Palat și la Sovietul din Petrograd. Delegația nu fu primită pe

re de construcții. La sfîrșitul lui 1970 vom construi simultan pînă la 5 000 de imobile de locuit și edificii publice.

Atunci cînd fac proiectele pentru noile cartiere rezidențiale, arhitecții renunță la străzile-coridor și caută să cîștige un spațiu cît mai mare între clădiri. Aceasta permite, firește, amenajarea de zone verzi și o mai bună protecție a locatarilor împotriva zgomotelor, în același timp cu o mai rațională trasare a marilor artere de comunicații”.

URBANISTICĂ

Al IV Congres al arhitecților

La sfîrșitul lunii trecute, la Palatul Congreselor din incinta Kremlinului, s-au desfășurat lucrările celui de-al IV-lea Congres al arhitecților sovietici.

Cu acest prilej, presa sovietică a publicat un mare număr de articole despre problemele arhitecturii și construcțiilor, interviuri cu arhitecți cunoscuți, anchete și discuții ce aveau menirea să familiarizeze un public cît mai larg cu aspectele atît de diverse ale urbanisticii.

Un interviu dat de Nikolai Selivanov, secretar al conducerii Uniunii arhitecților din U.R.S.S., a făcut o amplă trecere în revistă a realizărilor și problemelor care stau astăzi în fața urbanisticii sovietice și de, aceea socotim interesant să spicuiem câteva pasaje mai semnificative:

„Niciodată n-am construit atîta cît construim acum — a declarat Selivanov... Peste tot se ridică orașe noi; numai în

ultimi zece ani au răsărit peste 400 de asemenea orașe. Niciînd nu s-a mai văzut așa ceva.

În fiecare zi sînt terminate aproape 6 000 de apartamente în orașe și circa 1 500 de case în așezările rurale. E ușor de înțeles că față de această amploare și acest ritm, problema calității îi interesează în mod deosebit pe arhitecți.

Unul din elementele cele mai importante ale dinamismului arhitecturii sovietice este industrializarea lucrărilor. Dar trebuie să impulsăm și mai mult industria betonului armat prefabricat și aceea a materialelor de construcție.

În al doilea rînd este evident că buna calitate a realizărilor urbanistice depinde, în mare măsură, de proiectele tip, cu atît mai mult cu cît în ultimul timp am trecut la construirea unor noi modele de locuințe, cu apartamente mai mari. În fiecare zi sînt puse la dispoziția locuitorilor Moscovei 300 de asemenea apartamente.

În același timp arhitecții acordă o mare atenție proiectelor de imobile cu multe etaje. Structura apartamentelor, ameliorarea înzestrării și finisării lor fac ca aceste clădiri să fie foarte confortabile, iar combinarea de clădiri cu 5 etaje cu altele de 9, 14 și 16 etaje face cvartalele rezidențiale mai atrăgătoare.

„La Moscova sînt astăzi 3 000 de șantie-

ÎN ANTARCTICA

Se mută o „capitală”

La sfîrșitul lunii octombrie, nava diesel „Obi” a părăsit portul Leningrad cu destinația Antarctica, transportînd la bordul ei cea de a unsprezecea expediție antarctică sovietică. Cu acest prilej, academiianul Scerbakov a anunțat că principala bază sau capitala expedițiilor sovietice de

la Mirnii, cum o mai numesc exploratorii, va fi mutată la Molodiojnaia, în Țara Enderby.

Cînd exploratorii sovietici au debarcat în Antarctica, a declarat savantul, conținutul era practic necunoscut, informațiile despre clima și relieful continentului fiind foarte vagi. Acesta a fost motivul pentru care stațiunea Mirnii a fost instalată pe tîrmul mării Davis. Vînturile extrem de puternice care bîntuie în această regiune și necontenitele furtuni de zăpadă constituie, însă, obstacole considerabile atît pentru desfășurarea în bune condiții a vieții cît și pentru activitatea științifică a cercetătorilor.

În schimb, regiunea în care a fost instalată, în 1963, stațiunea Molodiojnaia, s-a dovedit mult mai ospitalieră pentru a găzdui o „capitală” antarctică. La Molodiojnaia au fost construite clădiri de locuit și pavilioane geomagnetice și au fost amenajate complicate instalații destinate observațiilor științifice și medicale. Devenind de acum înainte principala bază a expedițiilor antarctice sovietice, stațiunii i s-a schimbat numele în „Mirnii-2”.

În ce privește „Mirnii-1”, ea va continua să rămîină, cu observatorul ei, un punct de sprijin esențial, care va centraliza informațiile meteorologice ale tuturor stațiunilor de la Polul Sud.

Un aventurier în sutană — RASPUTIN

(II)

(urmărire din numărul trecut)

„Prietenul nostru“

Cine dorea să ajungă la putere, să obțină un portofoliu ministerial trebuia să treacă mai întâi pe la locuința Virubovei din Tarskoe Selo și să-i facă acesteia o impresie bună. Bineînțeles, fiind o imbecilă, prietena țarinei nu se pricepea deloc la probleme de stat, lucru care-i aducea la disperare pe cei ce voiau să-și promoveze prin intermediul ei planurile politice. Virubova se amesteca în viața politică a țării nu în virtutea convingerilor ei personale, ci pentru a le exprima pe acelea ale lui Rasputin.

În 1909, după ce a avut o întrevvedere cu Rasputin, Stolipin a declarat: „O să avem mult de furcă cu el“. Încercarea lui de a deschide ochii țarului asupra adevăratului chip al „starețului“, nu numai că n-a fost luată în seamă de Nikolai ei, dimpotrivă, a fost de natură să clatine serios poziția lui Stolipin. Numai asasinarea lui la o festivitate organizată la Kiev la care participa, împreună cu familia țarului, și Rasputin, l-a scutit de a fi dat afară din slujbă și exilat în Caucaz. După cum la fel de inutile au fost și tentativele altor miniștri de a-l determina pe țar să renunțe la Rasputin.

Influența lui Rasputin a atins apogeul în timpul primului război mondial, mai ales după ce țarul l-a înlăturat pe marele

duce Nikolai Nikolaevici din funcția de comandant suprem al armatei. După afirmațiile unora, acest lucru s-ar fi produs sub influența lui Rasputin, care îl socotea pe marele duce un dușman al său personal.

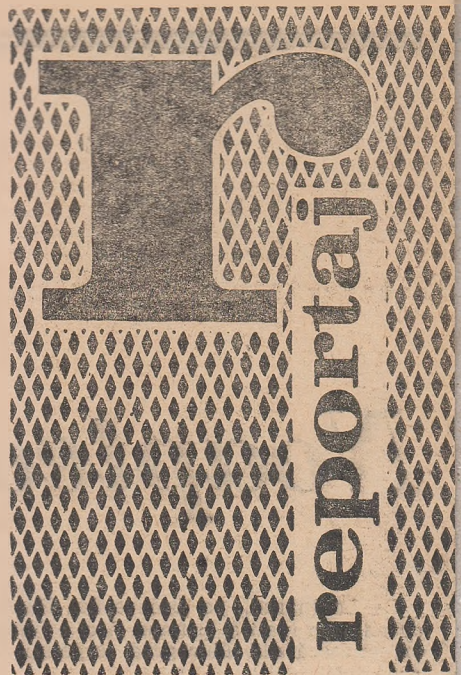
După demiterea lui Nikolai și plecarea țarului, care preluase el însuși comanda armatei, la cartierul general, puterea s-a concentrat definitiv în mina țarinei Alexandra și a lui Rasputin. Țarina a căpătat dreptul de a dirija activitatea miniștrilor. A început atunci un adevărat „cadril ministerial“ — demiteri și numiri de oameni politici după bunul ei plac. Atitudinea față de Rasputin — „prietenul nostru“ — constituia principalul criteriu după care oamenii erau socotiți apți sau nu pentru activitate guvernamentală. După expresia generalului Spiridovici, Rasputin „devenise cancelarul Imperiului rus“.

Ultimele două luni din viața lui Rasputin (noiembrie-decembrie 1916) au fost marcate de lupta dusă de el în comun cu țarina împotriva unor miniștri și a Dumei de stat. Împărăteasa stăruia ca țarul să dizolve Duma pe o perioadă cât mai lungă.

Dar creșterea mișcării revoluționare în capitala țării, nemulțumirile din rândul armatei și opoziția inversată a țarinei față de orice reforme care să slăbească cât de puțin încordarea, au dus la asasinarea lui Rasputin.

A. L. Sidorov

Semianalfabet,
desfrînat și hoț,
călugărul
de la Pekrovsk,
a fost timp de
un deceniu un fel
de „suprațar“ al Rusiei

Așa încît a trebuit să ajung pe jos pînă la numărul 38 bis. Prima persoană pe care am întrebă-o unde se află casa cu pricina, o doamnă mai în vîrstă, mi-a răspuns, surizătoare:

— O! Le prince! Locuiește ceva mai departe, vedeți porțita aceea?

Casa e mai mult decît modestă. Are un singur etaj și un balcon mic. Curticica, pavată cu lespezi de piatră și împrejmuțată de copaci, amintește, în liniștea cartierului parizian Auteuil, de o ogradă de la țară. Cățelușul care mi-a ieșit în cale latră de răsună toată străduța.

Guérin, Felix Felixovici îmi spune ironic că la origine a fost un grajd. Transformarea lui în locuință i-a dat, bineînțeles, multă bătaie de cap. Toamna, Iusupov și soția sa ședeau în casă îmbrăcați cu paltonul și se încălzeau la o sobiță care scotea fum, din acelea cărora în timpul războiului civil li se spunea la noi „burjuika“. Fereștele trebuiau ținute larg deschise, ca să iasă fumul. Acoperișul fiind spart, atunci cînd ploaia dormea adăpostiți sub un brelă. În cele din urmă, însă, amenajarea casei a fost terminată. La parter se află salonul și sufrageria, iar la etaj — foș

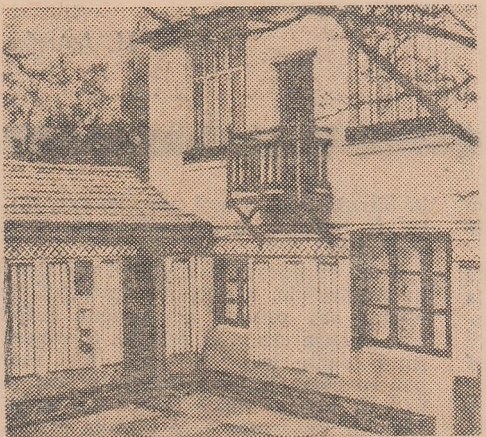
Întîlnire la Paris

Recent, corespondentul special al revistei „Ogoniok“ la Paris, V. Vladimirov, l-a vizitat în locuința sa din capitala Franței pe Felix Iusupov, cneazul rus care l-a ucis pe Rasputin. Reproducem mai jos reportajul publicat de „Ogoniok“ cu acest prilej.

Silueta Turnului Eiffel a rămas mult în urmă. Taxiul mă poartă pe strada Mozart. La un moment dat șoferul se întoarce spre mine și mă întrebă încă o dată adresa:

— Strada Pierre Guérin, 38-bis — replet și, ca să n-aibă nici un dubiu, adaug: — Casa Iusupov, a lui Felix Iusupov.

— A, da, monsieur! Le prince russe! Pentru șoferul parizian Iusupov este doar un „prinț rus“, cum sînt mulți la Paris. Dar pentru noi el este omul care l-a omorît pe Rasputin.

Actuala locuință a lui F. Iusupov la Paris...

Întîmplarea pare să fi avut loc în vremuri imemorabile. Cei din generația mea erau pe atunci copii. Ne amintim doar unele frînturi din știrile scurte apărute în presă: „G. E. Rasputin a dispărut fără urmă... Cadavrul a fost pescuit într-o copcă din Neva... S-au tras în el cinci focuri de revolver... La autopsie s-au găsit urme de cianură de potasiu...“.

În condițiile anilor grei ai primului război mondial, faptul a trecut drept un episod de mică importanță. Numai cei care cunoșteau situația politică deosebită din Petrograd și aveau o oarecare imagine despre rolul jucat de Rasputin la puterea curte imperiale, au zîmbit satisfăcuți.

— În sfîrșit s-a găsit cineva care să pună capăt acestei rușini. Cine să fie oare? — se întrebă eu.

În dorința de a salva monarhia, care se îndrepta vertiginos spre pieire, doi reprezentanți ai aristocrației, cneazul Felix Felixovici Iusupov și contele Sumarokov-Elston, soțul unei nepoate a țarului — au recurs la această soluție. Ei au fost ajutați de marele duce Dmitri Pavlovici, fiul unui văr al țarului și de V. Purîșkevici, deputat de extremă dreaptă în Duma de stat și membru al sutelor negre ultrareacționare. Clica conducătoare a Rusiei țariste, condamnată definitiv la pieire, încerca să se mențină astfel la putere.

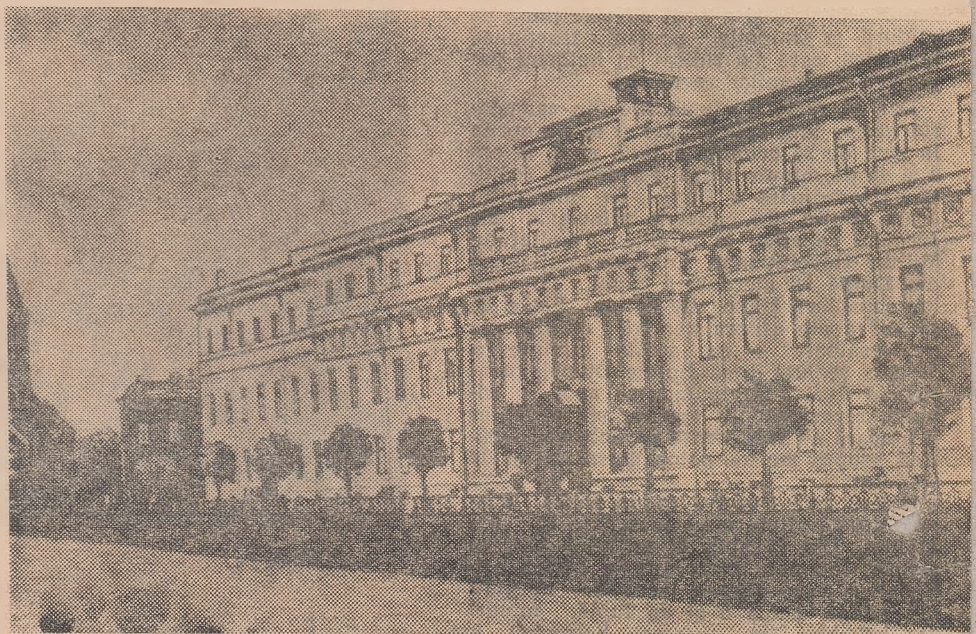
În timp ce taxiul se strecoară cu multă abilitate prin șirul nesfîrșit de automobile, îmi amintesc unele date despre familia Iusupov. Dacă dăm crezare tradiției, Iusupovii se trag direct din prorocul Mahomed. În orice caz, un strămoș depărtat al lor e socotit Abubekr-ben-Raiok, emir de Omra, „cneazul cnejilor“, „sultanul sultanilor“ urmaș al legendarului Ali, nepot al prorocului.

Cert e că cneazul Nikolai Borisovici Iusupov, mare dregător la curtea Ekaterinei a II-a, dispunea de bogății fabuloase. El a cumpărat moșia Arhanghelskoe de lângă Moscova și a reconstruit-o din temelii. Astăzi, mulți de excursioniști vizitează splendidele terase și parcuri ale frumosului monument de arhitectură rusă, ridicat de mîinile iobagilor.

Iusupovii erau mult mai bogați decît Romanovii. Ei aveau palate în toată țara. Leningrădenii cunosc bine palatul de pe Moika, astăzi Casa învățătorului, după cum moscoviților le sînt familiare palatele boieresti de pe străduța Bolșoi Haritonov. La rîndul lor, milioanele de oameni ai muncii, care-și petrec concediul pe țărmul Crimei, au putut vedea vilele familiei Iusupov de la Kokoz și Koreiz, transformate în sanatorii...

La un moment dat șoferul oprește. Strada Pierre Guérin este îngustă, iar dintr-un anume punct se transformă chiar într-o ulicioară.

— Vă rog să mă iertați, monsieur, dar nu pot merge mai departe. N-am unde întoarce.

...Și fostul lui palat la Leningrad

Mă întîmpină o servitoare franțuzoaică. Îi spun cine sînt.

— Poftiți, monsieur vă așteaptă.

Și imediat văd coborînd pe o scară interioară un bărbat a cărui vîrstă e greu de stabilit, căci e zvelt ca un tînăr, iar ochelarii fumurii îi ascund privirea. Categorie nu-i dai anii pe care-i are.

Stăpînul casei mă conduce sus, în dormitor. Cum intri în cameră îți atrage imediat atenția un pat mare, alb, cu baldachin, cum se vede acum pe la noi numai la teatru.

Mobila e albă, de dimensiuni mari, ca aceea care împodobește de obicei palatele. Pe pereți sînt multe tablouri, între care și un portret al tatălui prințului Iusupov. Cavalerul din garda imperială, care ține în frîu un cal, e pictat cu multă măiestrie de V. Serov.

Iusupov se interesează de Arhanghelskoe, de palatul din Leningrad. Cînd vine vorba de căsuța lui de pe strada Pierre

magazie pentru fin — camerele celor doi soți.

Iusupov mi-a dăruit două volume de amintiri, editate la Paris în limba franceză. Primul e intitulat „Înainte de exil“ și al doilea — „În exil“.

Memoriile cuprind multe lucruri interesante. O bună parte din ele sînt scrieri subiective, dar amănuntele legate de asasinarea lui Rasputin ar putea constitui sursă de interes pentru un istoric al poliției.

În timpul ocupației hitleriste, desigur, care vorbește cu mult dezgust, Iusupov afla la Paris. De cîteva ori i s-au făcut propuneri foarte ademenitoare. I s-a promis, de pildă, că dacă va accepta să devină agent al serviciului de spionaj hitlerist se va restitui o splendidă perlă neagră mamei sale, păstrată în seiful unei bănușe. I s-a oferit chiar și... tronul Rusiei! I s-a propus diverse forme de colaborare cu nazii. Dar el a refuzat categoric.

V. Vladimirov

Cum l-am ucis pe Rasputin

Fragment din amintirile lui F. F. Iusupov

„Războiul“) începuse bine, cu o spărțură adîncă în frontul german din Prusia Orientală. Comandamentul nostru intenționa în felul acesta să vină în ajutorul Franței, micșorînd presiunea nemților pe frontul de vest. Dar pe la sfîrșitul lui august, nefiind îndeajuns sprijinit de artileria grea, corpul de armată al generalului Samsonov, alcătuit numai din unități de elită, fu încercuit lângă Tannenberg. Generalul se sinucise. Apoi armatele rusești declanșară o puternică ofensivă, încununată de succes, pe frontul austriac. Dar noua încercare de ofensivă, pornită în februarie 1915 în Prusia Orientală, se încheie cu o înfrîngere lângă Augustow. La 2 mai, frontul nostru fu străpuns în direcția sud-vest de un atac comun al forțelor austro-ger-

mane. Trupele rusești, care duceau lipsă de alimente și echipament militar, erau nevoite să lupte în condiții extrem de grele împotriva armatei germane foarte bine dotate. Eroismul ostașilor era ineficace în fața incompetenței comandanților, a căilor de comunicație proaste și a lipsei de armament. Așa încît, retragerea a lor noastră se transformă în derută.

Toate acestea iscară nemulțumiri în spațiile frontului. Se vorbea despre trădare și pomeneau chiar numele țarinei și al lui Rasputin.

În vremea aceea, conducătorii majorității marilor întreprinderi, mai ales din Moscova, erau germani. Ei se comportau extrem de provocator. Printre comandanții armatei și funcționarii de la curte erau, de asemenea, mulți inși cu nume nemțești.

* E vorba, bineînțeles, de primul război mondial.

(Va urma)

arta

TEATRU

talentul

interlocutor

talentul cu Nikolai Akimov este o încredere. O inteligență scăpătoare, un talent fin, arta asociațiilor insolite, o erandă enciclopedică și o imensă amabilitate caracterizează generosul-i talent interlocutor.

Talentul lui Akimov s-a contopit de talentul cu numele teatrului pe care îl conduce. În fine, arta asociațiilor insolite, o erandă enciclopedică și o imensă amabilitate caracterizează generosul-i talent interlocutor.

Talentul lui Akimov s-a contopit de talentul cu numele teatrului pe care îl conduce. În fine, arta asociațiilor insolite, o erandă enciclopedică și o imensă amabilitate caracterizează generosul-i talent interlocutor.

Intrucât cumulez două profesii: de actor și de scenograf...

Am gîndesc că dacă activitatea lui Akimov n-ar fi atît de absorbantă, Akimov ar fi putut vorbi și despre o a treia activitate. Tot ce a scris, și în română și în engleză, și în altele, este titlu. Dar nu-mi permit să-l înșel.

...pot să influențez stiliul spectacolului. Am regretat întotdeauna că nu pot să fac muzică, întrucît uneori e mai ușor să faci direct un lucru decît să-l scrii. În afară de asta, sistemul de trupe permanente creează un colectiv în care membri se influențează reciproc. Într-o astfel de trupă, probleme de ordin capital se rezolvă întotdeauna în mod spontan. Niciodată, de exemplu, n-am pus în scenă o piesă pe care colectivul a res-

pus-o unanim. Cred că pentru dezvoltarea teatrului nostru o mare însemnătate are și faptul că noi n-am existat pînă la Revoluție și a trebuit să ne dovedim permanent, prin muncă practică, dreptul la existență. Cum am observat, teatrele care sînt monumente istorice, și prin urmare nu pot fi în nici un caz desființate, își pierd energia creatoare din pricina conștiinței că viitorul le e oricum asigurat.

— Preferințele dumnevoastră au coincis întotdeauna cu preferințele publicului?

— Noi ținem seama de cerințele spectatorului, de interesul lui nu numai pentru un teatru considerat de mult bun, ci și pentru noutate. Asta ne obligă pe de o parte să fim atenți cu tematica actuală, și pe de altă să revedem permanent reperoriul de piese clasice care pot suna azi într-un fel nou. În această privință nu pot decît să elogiez spectacolul „Troilus și Cresida” al Teatrului de Comedie din București, în care condiția enunțată e realizată cu brio. Pe un text shakespearian clasic, s-a creat un spectacol absolut pe gustul, ideile și aprecierile moderne. Această tendință de a descoperi noi rezerve în creația clasică a fost întotdeauna scumpă teatrului nostru. Cînd s-a sărbătorit centenarul nașterii lui Cehov și toate teatrele i-au pus în scenă piesele celebre, noi, fără să avem ceva împotriva acestor piese, dar fiind liniștiți că o fac alții, am montat „Povestirile peșterii” — o suită de schițe cehoviene prezentate ca atare, fără a le da în prealabil o formă dramatică. Peste doi ani am pus în scenă o strălucită operă a literaturii universale, „Don Juan” de Byron, de asemenea fără a face din acest poem o piesă. În curînd vom purcede la montarea unei capodopere a literaturii ruse, „Evgheni Oneghin”, din păcate prea bine cunoscută de public din opera lui Ceaikovski care, în ciuda genialității compozitorului, folosește abia una la sută din romanul lui Pușkin și un procent și mai mic din ideile lui. Experiența ne-a arătat că abordarea unor piese, chiar aparent foarte cunoscute, se justifică, întrucît rezervele literaturii clasice sînt în prezent atît de mari, încît chiar spectatori foarte culti constată că le știu numai din titlu.

I. C.

CINEMA

Se turnează „Tunelul”

La Sibiu, echipa de filmare a primei coproducții româno-sovietice „Tunelul” a dat de o săptămîină primul tur de manivelă.

Vechiul burg transilvănean, cu ulițele lui înguste și întortocheate, cu înalte porți medievale, cu hrube misterioase scunde și reci, care pînă la urmă sînt doar niște comode și inofensive treceri dintr-o stradă în alta, este un decor ideal pentru film. Mai ales cu plusul de farmec pe care îl dă spectacolul imens și colectiv al indescrifibilelor interferențe cromatice de toamnă tirzie.

În consecință, amenajările pentru filmare sînt foarte discrete. Echipa și-a oprit alegerea asupra unei zone centrale a orașului, în al cărei perimetru intră elemente de un pitoresc unic, ca Turnul Sfatului — cîndva poarta de intrare a celei de a doua centuri de fortificații a Sibiului, catedrala evanghelică, splendid monument de arhitectură din secolul XV, „puntea

suspinelor”, un pod numit probabil așa după celebrul model venețian, sau poate că există și o legendă locală, pod care nu trece însă peste apă, ci face legătura, într-o amețitoare linie verticală, între un nivel înalt și unul scund al orașului. În acest decor, mai convingător decît cea mai iscusită butaforie, au apărut nenumărate firme de dinainte de război (amenajările pentru filmare limitîndu-se la atît). După o nedumerire curînd risipită, sibienii și-au integrat acest decor antebelic, ca și personajele străni care îl populează: ofițeri și soldați români în vechea uniformă, militari sovietici, germani în uniforma verzuie de tristă amintire a armatei hitleriste, polițai.

Preponderența ținutei militare este dictată de tematica filmului: „Tunelul” se petrece în timpul celui de al doilea război mondial. Dar nu este un film de război. E o precizare pe care Francisc Munteanu, regizorul și scenaristul filmului, (împreună cu scriitorul sovietic Gheorghe Vladimov), o face subliniat, cu insistență.

Ațiunea este plasată în toamna anului 1944, lunile octombrie-noiembrie, cînd trupele române și sovietice luptă cot la cot pentru eliberarea Transilvaniei.

Un grup de cercetași români și sovietici apără cu prețul vieții lor un obiectiv strategic foarte important, un tunel, pe care fasciștii vor să-l arunce în aer. În jurul acestei operații, filmul va fi un poem despre ce e frumos în oameni, despre sacrificiul lor pentru fericirea celorlalți, un poem despre prietenie, despre tradiționala prietenie româno-sovietică. Dar nu numai un poem al prieteniei în sine, ci și al unor caractere bine definite.

Spuneam că „Tunelul” nu va fi un film de război. Într-adevăr, eroii nu vor fi arătați luptînd, ci trecînd printr-o țară frumoasă, iubind, dansînd, cîntînd (și are cine cînta: Margareta Pislaru, Dan Spătaru...). Dar îndărătul fiecărui dans, al fiecărui cîntec, îndărătul fiecărui gest se va simți încordarea anilor de război.

Filmările vor avea loc, în afară de Sibiu, la Călimănești, pe Valea Oltului (tunelul de la kilometrul 16), la Brașov, în preajma Bucureștilor. Iar interioarele se vor turna la „Mosfilm”.

Și acum, cîteva cuvinte despre realizatori.

Scriitorul și regizorul Francisc Munteanu are o carte de vizită bogată și prea bine cunoscută, care ne scutește de a-l mai prezenta. Vrem doar să precizăm că, după propria-i mărturisire, „Tunelul” este o continuare a cărților și filmelor lui închinată problematicii celui de al doilea război mondial, înscriindu-se exact în ceea ce a făcut pînă acum.

Scriitorul Gheorghe Vladimov, coscenarist, nu e nici el debutant în cinematografie. După o năvălă a lui de întindere și foarte apreciată, „Marele minereu”, regizorul Vasili Ordinski a turnat un film în care rolul principal este interpretat de Evgheni Urbanski.

În literatură, Vladimov a început ca critic, ajungînd în scurtă vreme, cum glumesc prietenii lui, spaima scriitorilor sovietici. Dar într-o zi a renunțat să-i mai îndrume pe alții și a pus el însuși mîna pe condei. Au urmat cîteva schițe, nuvela „Marele minereu”, după care Vladimov a abordat romanul. Și cum noii lui eroi sînt pescari, a petrecut mai bine de cinci luni pe ocean, spre a cunoaște temeinic materialul uman și faptic al viitoareii cărți. Solicitat, în plină activitate marinărească, de „Mosfilm” să colaboreze la scenariul „Tunelului”, Vladimov a lucrat intens timp de un an, ca și Francisc Munteanu, vizitînd în acest rîstimp de trei ori țara noastră.

Regizorul secund al filmului este o femeie, Ekaterina Naroditkaia, care a fost eleva lui Iuli Raizman și a lucrat mulți ani alături de el. Naroditkaia s-a ales pe interpretii sovietici.

Operatorul șef al filmului, Alexandr Șelenkov, face parte din istoria cinematografului sovietic. A fost prieten cu Dzigă Vertov, a colaborat îndeaproape cu Joris Ivens. De patruzeci de ani stă îndărătul aparatului de filmat, iar de mai bine de trei decenii o are alături pe colaboratoarea și soția sa Iolanta Cen. Cuplul Șelenkov-Cen și-a împărțit strict sarcinile: el se ocupă de compoziția cadrului, ea de lumină. De treizeci și doi de ani soții lucrează în cea mai deplină armonie. „Cît privește armonia de acasă, e secretul nostru”, ne spune glumind Iolanta Cen, îndreptînd asupra soțului ei o privire plină de tandrețe.

Pentru cele trei roluri principale românești au fost aleși Ion Dichiseanu (locomotivul Petrescu), Ion Anghel (Dușu), Margareta Pislaru (Iulia). Alte două roluri importante, deși de mai mică întindere, au fost încredințate actorilor Victor Moldovan și Ștefan Bănică.

Rolurile personajelor sovietice au fost distribuite unor actori foarte cunoscuți: Valentina Maliavina (Natașa), pe care am văzut-o în „Copilăria lui Ivan”, unde interpretează rolul Mașei, și în „Colaboratorul Ceka”, Alexei Loktev (Denisov), unul dintre cei trei eroi ai liricii „Pășesc prin Moscova”, Lev Prigunov (Grișă), distribuit în „Permisie pe țărîm” și „Am 20 de ani”, Viktor Filippov (Serghei), care a jucat în filmul lui Ordinski „În pragul casei tale”, Leonid Zverințev (Mutul), care a debutat de curînd în cinematograful, în filmul „Tovarășul Arseni”. Într-un rol episodic îl vom vedea pe Iuri Perov.

Nu putem încheia aceste rînduri fără a

pomeni, însă, un nume ilustru, legat și el de prima coproducție româno-sovietică: Iuli Raizman. El supervizează „Tunelul” din partea studioului „Mosfilm”, întrucît filmul se turnează în grupa lui de creație.

Regizorul a acceptat cu plăcere această „șefie prietenească”, cum a numit-o, și a ținut să fie prezent la primul tur de manivelă.

Cît privește planurile lui personale, după scurta ședere în România, Iuli Raizman se va apuca de un nou film.

Iulia Scutaru

Patru oaspeți

Festivalul filmului sovietic a adus în mijlocul nostru patru oaspeți foarte cunoscuți și apreciați: regizorul Samson Samsonov și actorii Margarita Volodina, Galina Polskih și Vasili Livanov.

Simpla enumerare a acestor nume evocă un vast tablou de realizări cinematografice, în care se înscriu filme și roluri de facturi foarte diferite.

Samson Samsonov ni s-a revelat cu „Zvâpăiața”, remarcabilă ecranizare a binecunoscutului material cehovian. Cehov a rămas prima dragoste a regizorului care, cu hotărîrea de a reveni la el, s-a orientat ulterior către un alt pol al creației lui: tematica revoluționară, filmul epic. S-au născut, în consecință, „Verstele de foc”, „Contemporanul secolului”, „Tragedia optimistă”, cu intermezzo-ul pe care l-a constituit „Intr-un magazin universal”. Și din nou Cehov. De data aceasta „Trei surori”, prezent la festival.

Intr-o distribuție cu totul remarcabilă, Margarita Volodina, interpretează Mașea, și impune din nou personalitatea de o învâ-

Margarita Volodina

luitoare feminitate și ne arată o nouă fațetă a generozității ei talent. Margarita Volodina a debutat în „Verstele de foc”, într-un rol eroic, rețut mai tirziu, la altă scară, în „Tragedia optimistă”. Tot perioada zbuciumată a războiului civil și a anilor posteriori a fost cadrul altor două filme la care a participat între timp: „Două vieți” și „Contemporanul secolului”. După ce a fost femeia comisar și Mașea, pare de necrezut că Margarita Volodina a putut deveni atamana Liolka, o făptură rea, crudă, căpetenie de bandiți, mergînd pînă la crimă, cum evoluează în noul film „Minie”, realizat la studioul din Odesa după nuvela „Vîntul” de Boris Lavrenev.

Primele două filme ale Galinei Polskih — „Cîinele sălbatic Dingo” și „Pășesc prin Moscova” — au consacrat-o ca actriță lirică. Incredîndu-i rolul Galiei în „A fost odată un moș și o babă”, Grigori Ciuhrai a descoperit o autentică actriță dramatică. Dar ambele genuri, între care, de altfel, nici nu face o demarcație strictă, îi plac actriței la fel de mult și perspectiva de a le îmbina oarecum în noul film la care tocmai lucrează o încîntă. E vorba de „Ziaristul” (sau „Grădina și primăvara”), pe care îl realizează Serghei Gherasimov. Galina Polskih e fericită că lucrează cu fostul ei profesor de la Institutul de cinematografie, considerînd că are astfel un bun prilej de a continua să învețe.

Multilateral talentat, ca și celebrul său părinte, artistul popular Boris Livanov, Vasili Livanov s-a pregătit pentru cariera de pictor. Dar după absolvirea bele-arterelor s-a înscris la școala de teatru „Șciukin” de pe lângă Vahtangov. La terminare a fost angajat la teatru, dar l-a solicitat Kalatozov pentru „Scrisoare neexpediată”. De atunci s-a consacrat filmului, și se pare că exclusiv, dar a început să scrie literatură. Va să zică pictură, actorie de teatru și de cinema, literatură... dar Vasili Livanov s-a înscris și la cursurile superioare de regie de film. La anul va realiza primul său film, ca regizor. Ca actor, noi l-am văzut în „Muzicantul orb”, „Colegii”, „Două vieți”, „Atenție, părinți!”, „Caietul albastru”.

scenă din „Povestiri peșterii”, interpretată de actorii L. I. Lemke și E. M. Jarov

ASTRONOMIE

Ikeya - Seki ridică probleme

Cometa Ikeya-Seki a trecut în noaptea de 20 spre 21 octombrie prin apropierea Soarelui. Fenomenul i-a interesat îndeaproape pe astronomii din întreaga lume și mai ales pe cercetătorii specializați în observarea cometelor. El a fost înregistrat pe peliculă fotografică și de Observatorul de astrofizică din Crimeea în timp ce cometa se îndepărta de Soare, sub influența căruia s-a dezintegrat în mare parte.

Se știe că „aștrii pletosi”, alcătuiți dintr-un nucleu solid, o coamă și o coadă au băgat spaima în omenire timp de multe veacuri. Celebra tapiserie de la Bayeux, de pildă, îl reprezintă pe regele Harold observând cu groază ivirea unei comete, fenomen socotit pe atunci un semn nefast. În cartea sa, „Despre monștrii cerești”, celebrul chirurg Ambroise Paré compara co-

lometri, compuși chimici care-i lipsesc! Treccrea Pământului prin cozile cometelor este destul de frecventă (ultima și cea mai spectaculoasă a fost în 1910) așa încât ipoteza savantului sovietic ar putea fi întemeiată.

Și mai e o problemă. Se știe că la 30 iunie 1908, în taiga siberiană a explodat, devastând mii de hectare de pădure, așa-zisul meteorit tungus. Vasili Fesenkov a stabilit că extraordinarul eveniment s-a datorat căderii în acea regiune a nucleului unei mici comete, contrazicând astfel pe astronomii care pînă atunci socoteau că probabilitatea ciocnirii dintre Pământ și nucleul unei comete ar fi imposibilă.

Conform calculelor savantului american Harold Urey, o asemenea întâmplare s-ar putea repeta de câteva zeci de ori într-un

O fotografie reușită a cometei

meta ivită pe cer, în 1528, cu un braț curbat ținînd o sabie uriașă în mînă și a daugă că această „sabie” a făcut să moară de frică mulți contemporani de-ai săi. Pentru alții, cometa era o... măsură magică, însărcinată să scape Pământul de păcătoși! Apoi, însă, cometele au devenit un fenomen ceresc cu care oamenii s-au deprins.

Numele navigatorului și savantului Edmund Halley a rămas strîns legat de cometa ce-i poartă numele, observată în 1682 și căreia el i-a calculat orbita. Halley i-a prezis reapariția în 1758, cu o aproximație de numai cîteva luni, dar n-a mai apucat să-și vadă confirmate calculele căci, din păcate, a murit de bătrînețe. Periodicitatea cometelor, forma eliptică a traiectoriei lor, densitatea extrem de scăzută a cozii gazeoase pe care o tîrăsc după ele sînt caracteristici care, de-a lungul timpului, au fost admise de toți astronomii. Pînă acum, însă, astronomia n-a reușit totuși să explice originea lor. Comparată cu planetele, existența cometelor e efemeră. Cometa descoperită de Halley, de pildă, cu un nucleu de douăzeci de kilometri și, deci, mai favorizată ca altele, va mai continua să descrie cîteva orbite în jurul Soarelui, după care se va dezintegra.

În ce privește cometa Ikeya-Seki, a cărei traiectorie a condus-o, cu 618 km pe secundă, spre coroana solară, ea a trezit interesul deosebit al astronomilor tocmai prin posibilitatea pe care le-o oferea de a înregistra fenomenele fizico-chimice ce urmau să se producă în „atmosfera” Soarelui, precum și perturbațiile radio-electrice și magnetice pe care, eventual, ele le-ar fi provocat. Într-adevăr, spectrul cometei Ikeya-Seki, vizibilă și cu ochiul liber, a putut fi analizat în apropierea Soarelui și probabil că el va furniza savanților indicații precise asupra compoziției ei. Aceasta spre deosebire de cometa Arend-Rolland a cărei observare, în 1956, nu s-a soldat decît cu rezultate contradictorii.

Dar cometele îi preocupă astăzi pe astronomi și din alt punct de vedere, și tocmai de aceea a fost urmărită cu atîta asiduitate Ikeya-Seki.

Savantul sovietic Vasili Fesenkov se interesează, de pildă, de comete ca factori care ar fi putut să joace un anumit rol în apariția vieții pe Pământ. Încercînd să reproducă artificial, în laborator, trecerea de la inert la viu, cercetătorii dintr-o serie de țări, printre care și Uniunea Sovietică, au ajuns la concluzia că la începutul existenței Pământului compoziția chimică a mediului înconjurător nu era favorabilă nașterii vieții, din cauza lipsei carbonului. Or, în Univers există cantități incommensurabile fiind alcătuiți aproape în întregime din carbon în stare pură.

În legătură cu aceasta, academicianul Fesenkov a emis ipoteza că cometele au venit în ajutorul Pământului transportînd în cozile lor, de sute de milioane de ki-

miliard de ani. Prin urmare, înainte de existența unei forme de viață pe Pământ, într-un răstimp de trei sau patru miliarde de ani, căderile de comete s-ar fi putut produce de sute de ori transportînd o dată cu ele, din spațiile interstelare, carbonul și compușii acestuia deficitari la noi.

Este o ipoteză care poate constitui o explicație plauzibilă pentru îmbogățirea compoziției chimice a Terrei, pentru apariția vieții pe suprafața ei.

Urmărind-o pe Venus

Un nou tip de aparat, recent conceput în Uniunea Sovietică, permite să se precizeze cu o exactitate de 3/10 de secundă pozițiile planetei Venus în timpul mișcării sale orbitale. Aparatul, un fotoplanetar, a fost pus la punct la observatorul astronomic din Pulkovo, lângă Leningrad.

Se știe că Venus se deplasează mult mai repede decît Marte, Jupiter și celelalte planete ale sistemului nostru solar, așa că particularitățile mișcării sale sînt foarte greu de înregistrat. Cu ajutorul fotoplanetarului însă, problema a fost rezolvată. Inzestrat cu un filtru turnant, el înlesnește obținerea unor imagini suficiente de clare și, în același timp, nealungite.

Tot pentru o mai bună cunoaștere a planetelor vecine, Academia de științe a U.R.S.S. și editura „Nauka” vor scoate în curînd de sub tipar o hartă a feței vizibile a Lunei, policromă, cu un diametru de 68 cm și la scara de 1:5 000 000. Pe hartă vor figura toate „mările”, „golfulurile” și „mlăștinile” lunare, toate lanțurile de munți, piscurile cele mai importante, prăpastiile cele mai adînci și peste 500 de cratere și circuri. Vor figura de asemenea și punctele în care au alunizat stația automată sovietică „Luna-2” și stațiile americane de tip „Ranger”.

Dar și în ce privește Soarele, există unele noutăți. Se știe că cutremurele de pământ nu pot fi prevăzute, că știința contemporană nu a parvenit încă să rezolve această problemă importantă pentru omenire. Seismologii continuă însă să lucreze intens, unii dintre ei avînsînd tot felul de ipoteze.

Una din ele, aparținînd lui Gheorghi Brusențov, susține că cutremurele de pământ, ca de altfel și alte fenomene geofizice, ar depinde de ciclurile solare. Pulsția coroanei solare ar modifica înținderea atmosferei terestre, influențînd asupra stării scoarței și făcînd să crească numărul cutremurelor. În timpul perioadelor de maximă activitate solară, mai afirmă Brusențov, poate fi observată o oarecare dilatare a globului pămîntesc.

Conform calculelor savantului sovietic,

numărul cutremurelor de pământ sporește rapid atunci cînd ciclul de o sută de ani coincide cu cel de unsprezece ani. Și atunci, în loc de un cutremur sau două, se produc zeci și uneori chiar sute. Cînd activitatea solară începe însă să descrească, cutremurele de pământ devin și ele mai rare.

FIZICĂ

Fructe culese din...

borcan

Liofilizarea, încă un termen nou și neobișnuit, este de fapt un procedeu de conservare a alimentelor care îmbină congelarea cu deshidratarea.

Principiul este foarte simplu. Produsul este congelat mai întîi la o temperatură destul de coborîtă (în jur de minus 40°C) pentru ca aproape toată cantitatea de apă pe care o conține să se transforme în gheață. În interiorul celulei apa nu îngheață la zero grade deoarece, pe de o parte, este supusă unor presiuni diferite de presiunea normală iar, pe de altă parte, conține diverse substanțe care, asemenea sării din apa de mare, îi coboară punctul de înghețare. După ce s-a congelat, alimentul este așezat pe o tavă într-o cameră etanșă, în care se poate face vid. Aci scăderea presiunii provoacă sublimarea apei, adică transformarea ei direct în vapori. Pentru aceasta este suficient să se încălzească tava pe care se găsește alimentul. Vaporii rezultați din gheață sînt absorbiți de un condensator. Pare paradoxal că, deși este încălzit, alimentul continuă să se mențină la minus 30 sau 40 de grade; sublimarea gheții consumă, însă, toate calorile. După un anumit număr de ore, care variază cu produsul și procedeu folosit, alimentul „scapă” de toată gheața, dar mai conține încă puțină apă care a rezistat congelării; pentru a o elimina și pe aceasta, trebuie încălzit la temperaturi variînd între plus 30 și plus 60 de grade. Deshidratat astfel aproape complet — în proporție de 98 la sută — produsul este ambalat în vid. Ferit de oxigen și umiditate, alimentul conservat poate fi păstrat oricît la temperatura camerei.

Scopul acestor operații este eliminarea apei, principalul dușman al conservării. În absența ei, invazia microbilor și reacțiile chimice ce provoacă deteriorarea celulelor animale și vegetale sînt blocate. Pentru alimentele liofilizate nu mai există timp. Ele își păstrează în stare latentă toate proprietățile nutritive, gustul, parfumul și pigmentii.

Teoretic, liofilizarea este metoda de conservare care îmbină cele mai multe avantaje: păstrarea tuturor calităților biologice ale produsului, simplificarea depozitării (care nu reclamă condiții speciale) și reducerea cheltuielilor de transport — datorită greutateii foarte mici. Și totuși, procedeuul nu reprezintă o soluție universală pentru bunul motiv că nu toate alimentele sînt dispuse să i se supună. Prunele, de pildă, se arată refractare; tot așa felile de portocală sau mazăre, a cărei peliculă de cutină împiedică ieșirea apei. Încercarea de a o cresta a maltratată în așa hal boabele, încît ele nu mai erau demne să figureze pe masă. Grăsimile fiind de asemenea rebele la liofilizare, conservarea cărnii va continua să rămînă de domeniul congelării, ca și semipreparatele de altfel, cu atît mai mult cu cît, pentru ca sublimarea gheții să se efectueze într-o durată economică de timp, grosimea produselor nu trebuie să depășească 25 mm.

GEOGRAFIE

Lacul sandwich

Lacul Moghîlnii se odihnește liniștit pe insula Kildin, aproape de tîrmul nordic al peninsulei Kola. Într-o bună zi, acum aproape un secol, la popasul obișnuit de seară, vîntorii și-au aruncat cu scîrbă ceaiul preparat din apa lacului, căci, dintr-o dată, devenise sărat.

De atunci s-a lămurit că Moghîlnii e o curiozitate a naturii, demnă de trucerile unui prestidigitator. Străbătînd cei 17 metri care duc pînă la fundul lacului, sondele întîlnesc patru straturi de apă. Primul, de 6 metri, este dulce și adăposteste o faună și o floră corespunzătoare. Urmăzătorul strat de apă fiind „otrăvit” cu hidrogen sulfurat care permite numai dezvoltarea organismelor anaerobe. Cum se face, însă, că acest gaz nu iese la

suprafață? El este acoperit cu un soi de pătură vie, constituită din bacterii, roșii și albe, care, pe lângă faptul că dau lacului o nuanță moasă culoare vișinie, au și funcția de a absorbi hidrogenul sulfurat.

Surprizele nu s-au terminat totuși. Stratul de apă sărată mai este și un acvariu în miniatură. Toate speciile de viețuitoare aflate acolo sînt modele reduse, cam la scara 1/10, ale confracților lor din Marea Barent.

Explicația tuturor acestor fenomene obișnuite este dată de originea lacului, care, în termeni științifici, constituie o relievă, fiind urmașul mării care acoperea

cîndva insula Kildin. Retrăgîndu-se, acoperită mare a format un mic golf, care a să devină sediul lacului și în care animalele marine au continuat să trăiască liniștit. Mai tîrziu, înălțîndu-se, fundul golului a izolat golul despărțîndu-l prin nișe care are acum 30 de metri lungime și 60 de metri lățime. În timpul fluxului, apa de mare se infiltrează prin nisipii acestui baraj natural exact la nivelul stîlului de apă sărată, cu care se amestecă în timpul refluxului, cînd nivelul lacului este mai ridicat decît al mării, apa reîntoarce. Acest du-te-vino al apei și pătura sărată asigură faunei condiții necesare de viață.

Repartiția bizară a apelor se explică prin modul cel mai simplu și puțin: apa sărată, cea mai grea, rămîne pe fund, iar cea mai ușoară, de deasupra, este cea care se amestecă cu apa de jos, pormînd de jos nu se poate amesteca cu apa dulce, mai ușoară, de deasupra, venită din ploii și zăpezi.

Mai rămîne de văzut de ce peștii din lac sînt miniaturi ale speciilor curente, ce dimensiunile lor diferă atît de mult de cele ale peștilor din Marea Barent. Moghîlnii datează de milenii, timp în care animalele s-au adaptat la condițiile de mediu care trăiesc și în care specia lor a rămas întotdeauna. Apa e colorată, prin urmare, ele au căpătat o nuanță originală, fiind că sînt închise într-un lac, dimensiunile lor s-au redus.

FIZIOLOGIE

O șansă la un milion!

Februarie 1891... Baleniera engleză „Morning Star” era la vânătoare de cașalotși nu departe de insulele Falkland. Deodată, marinarul de cart din „cuibul de cioară” strigă spre arborele trinchet: „Jet la orizont!” Imediat fură lansate la apă două bărci, care porniră grăbite pe urmele colosului marin.

Unul din vânători izbucni să infigă harponul în trupul cașalotului. Rănit, animalul se avintă fulgerător spre adâncuri, trăgând după el zeci de metri de coardă. După un minut, cașalotul se ivi însă din nou la suprafață și în dureroasă-i agonie izbi cu putere una din bărci zvrilind-o cit-colo. Oamenii din barcă trebuiră să se salveze înotînd. Orbit de durere, cașalotul se zbătea, apuca cu fălcile bucăți din barca sfărîmată, lovea fără încetare apa înroșită de sînge... Venit în ajutor, echipajul celei de-a doua bărci izbucni să dea lovitură de grație animalului și după două ore îl legă lingă bordajul balenierei.

După ce lucrurile se liniștiră se constată că din echipajul primei bărci lipseau doi oameni. Se înecaseră, desigur, în cursul duelului cu cașalotul...

Operația de tranșare a animalului ținu pînă noaptea tîrziu. Spre dimineață, fu urcat pe punte stomacul, care mai continua să se agite. Vânătorii de balene nu erau prea mirați de acest fenomen, căci li se întîmplase deseori să scoată din burta unui animal ucis calmari, caracatițe ori chiar rechini de trei metri. Cîteva lovituri de cuțit și stomacul animalului fu deschis. Iar în el fu descoperit, „îmbrăcat” în mucozități și chircit, unul din cei doi dispăruți. James Bartley era viu!

Medicul navei ordonă marinarilor să-l culce numaidecît pe punte și să-l spele cu apă de mare. După cîteva minute, Bartley deschise ochii și-și reveni. Nu recunoscu, însă, pe nimeni și mult timp se zbatu rostind cuvinte fără noimă.

„A înnebunit”, hotărîră în cor marinarii și-l duseră pe Bartley în cabina co-

mandantului. Timp de două săptămîni, echipajul îl înconjură pe sârmanul James cu toată grija și atenția. Spre sfîrșitul celei de-a treia săptămîni, Bartley își reveni, însă, complet din șocul psihic pe care îl suferise. Și, peste puțin timp, își reluă vechile atribuții la bordul navei. În sfîrșit, într-o zi își aminti și povesti echipajului cum se petrecuseră lucrurile. Căpitanul navei și ofițerul cu navigația își notară cele povestite de Bartley.

Marinarul își aminti perfect cum fusese zvrilit din barcă. Nu văzuse gura deschisă a cașalotului, ci se pomenise deodată în beznă. Apoi simțise cum alunecă cu picioarele înainte printr-o conductă. Pereții conductei se strîngeau spasmodic. Senzația aceasta durase însă puțin. Curînd se simți mai liber, conducta nu-l mai strîngea. Încercă să găsească o ieșire din acest sac viu, dar în zadar: dădea numai peste pereți alunecoși, acoperiți cu o mucoasă fierbinte. Putea să respire, dar îl supăra atmosfera caldă, rău mirositoare din jur. În liniștea absolută, Bartley își auzea bătăile inimii. Totul fusese atît de neașteptat încît, la început, nu-și dădu seama că fusese înghițit de un cașalot și că se afla în stomacul acestuia. În clipa cînd înțelese, însă, asta, fu cuprins de o spaimă cumplită. De teamă își pierdu cunoștința și de aceea își mai aminti numai de clipa cînd, deschizînd ochii, constată că se afla în cabina căpitanului.

Cînd nava „Morning Star” se înapoie în Anglia, Bartley mai povesti o dată cele întîmplate, în fața ziaristilor. Ziarele engleze publicară relatarea lui sub titluri ca: „Senzația secolului! Un om înghițit de balenă rămîne în viață! O șansă dintr-un milion. O întîmplare ieșită din comun: un om a trăit șaisprezece ore în stomacul unui cașalot!” Iar în legătură cu sănătatea vinovatului de această zarvă ziarele arătară că: „Bartley se simte excelent și se bucură de viață ca cel mai fericit om de pe pămînt”.

...Nici o șansă!

La cererea mai multor cititori, revista „Tehnika molodioji” a publicat în legătură cu cele de mai sus opinia unui specialist. Reproducem articolul din revista sovietică.

1. Poate o balenă să înghiță un om?

Faringele cașalotului are o lățime de circa un metru. Dar pereții lui se pot întinde și mai mult. Esofagul animalului este elastic și relativ scurt. Prima despărțitură a stomacului are la balenele mari, atunci cînd este destinsă, 1,8 m lungime și circa 1 m lățime. De multe ori ni s-a întîmplat să găsim în stomacul cașalotilor rechini de cîte 2,5 m. Cunoscutul savant englez Robert Clark a scos din stomacul unui cașalot un calmar gigantic care avea, cu tentacule cu tot, 10,49 m lungime, 59 cm lățime și cîntărea 185 kg.

Așadar, la întrebarea de mai sus se poate da un răspuns afirmativ. Cașalotul ar fi putut înghiți un om care, apoi, ar fi putut luneca prin faringe în esofag și ajunge în stomac.

Pe de altă parte, însă, cînd cașalotul înghite hrana, de pildă, un calmar sau un pește mare, pentru a o trimite în stomac el își infige în ea toți cei 40—42 dinți ascuțiți de pe maxilarul inferior. În același timp, dacă prada intră în gură de-a curmezișul, pentru a o orienta mai bine spre faringe, cașalotul o întoarce de cîteva ori. Rechini și calmarii găsiți de mine în stomacul cașalotilor prezentau deseori urmele înfricoșătorilor dinți ai acestora din urmă.

Referindu-ne la spusele lui Bartley, ni se pare prea puțin probabil ca un cașalot rănit să fi înotat sub apă cu gura deschisă, în care intrase, o dată cu șuvoiul de apă, naufragiatul, pentru ca apoi acesta să alunecă nevătămat pe „conducta captușită cu o membrană mucoasă” de-a dreptul în stomac. Simțînd că „ceva” atinge mucoasa cavității bucale, cașalotul ar fi închis instinctiv gura. De aceea e greu de crezut că Bartley ar fi putut ajunge în stomacul cașalotului fără să fi fost străpuns de dinții acestuia!

2. Cît timp a stat Bartley în stomacul cașalotului?

Revistele care au relatat întîmplarea indicau fie 2—3 ore, fie 16 ore. Care din aceste cifre ar fi mai aproape de realitate? Personal cred că ultima. În primul rînd pentru că vânătorii de balene trebuie să-și fi pierdut o bună bucată de vreme pînă să se apropie de balena moartă. Ajungînd acolo, ei au trebuit să caute să apuce coarda cu care era legat harponul.

Sînt operații destul de complicate care cer cîteva ore.

Apoi, tranșarea animalului se făcea, pe vremea navelor cu pinze, în larg, lingă bordajul navei și dura mai multe ore. Iată de ce putem afirma cu convingere că 16 ore ar fi o cifră mai reală, din punctul de vedere al tehnologiei vânătorii de balene, decît 2—3 ore.

3. A putut respira Bartley în stomacul cașalotului?

De cîte ori am despicat un cașalot am constatat că în stomacul lui nu există aer.

Prima despărțitură a stomacului este captușită cu un epiteliu cornificat. În această despărțitură hrana este zdrobită și digerată. De obicei găsim resturi de tentacule, iar uneori chiar calmari și pești întregi. În a doua despărțitură a stomacului, hrana ajunge zdrobită, de obicei sub formă de terci. Și, cu toate că prima despărțitură nu este limfatică, în ea se revărsă, totuși, sucuri gastrice din a doua despărțitură.

Stomacul cașalotului nu este niciodată cu desăvîrșire gol. Dacă nu cuprinde mîncare, adăpostește măcar un lichid. Volumul acestuia poate varia între 30 și 120 de litri. Cînd în stomac există mîncare, gradul ei de digerare variază. Menționăm,

de asemenea, că mirosul existent în stomac este de-a dreptul insuportabil.

Să presupunem că un om a ajuns totuși nevătămat în stomacul unei balene și să admitem (contrar celor știute din practică) că înălțimea lichidului este destul de mică, în așa fel ca omul să nu se înecă. Dar pentru a rămîne în viață omul trebuie să respire. De ce cantitate de aer are nevoie?

Într-o ambianță normală și la temperatura obișnuită omul consumă pe minut 7—8 litri de aer cu un conținut normal de oxigen de 21 la sută. Dacă crește temperatura, crește și necesarul de aer. În 13 ore, cît afirmă Bartley că a stat în stomacul cașalotului, el ar fi avut nevoie de 8000 litri de aer. Este ușor de înțeles, însă, că în stomacul cașalotului nu putea să existe un asemenea volum de aer.

Prin urmare, un om n-ar fi putut trăi în aceste condiții nici măcar două ore.

4. Ce temperatură are corpul cașalotului?

Temperatura normală a animalului este de 37,8—38,5° C. Cînd cașalotul moare, în corpul lui au loc diverse procese de putrefacție provocate de bacteriile introduse

Fără cuvinte
Desen de V. Petrov

o dată cu harponul. În aceste condiții, temperatura corpului începe să crească. Balena „arde”. Se formează gaze și sînt cazuri cînd animalul „explodează”, lucru pe care-l știu bine vânătorii de balene.

Prin urmare, dacă Bartley ar fi ajuns totuși în stomacul cașalotului, în cele 16 ore cît se credea că a stat el acolo temperatura animalului n-ar fi scăzut cît, dimpotrivă, ar fi crescut. Inscamnă, deci, că marinarul s-a aflat tot timpul într-o baie fierbinte, cu o temperatură de 38—39 de grade.

Se impun deci două concluzii:
1) temperatura crescută a mediului înconjurător ar fi cerut ca Bartley să fi avut la dispoziție un volum mai mare de aer;
2) influența sucului gastric asupra pielii ar fi trebuit să se accentueze și ea o dată cu creșterea temperaturii.

5. Concluzia.

Sintetizînd cele de mai sus ajungem la concluzia că probabilitatea ca un om să fi fost înghițit de un cașalot și să fi rămas viu (trînd timp de 16 ore în stomacul animalului fără aer, într-o baie fierbinte de suc gastric, cu o temperatură de cel

Tranșarea unei balene capturate

puțin 38—39 grade) este nu numai infimă ci de-a dreptul nulă. Personal cred că nu există nici măcar o șansă la un milion!

S. Klurucv

Candidat în științe biologice

ENERGETICA

Consfătuirea
de la Așhabad

Regiunile cele mai nordice ale Turkmenei se află mai la sud de Ialta și Vladivostok, iar cele sudice la aceeași latitudine cu orașele Alger și Teheran. Cît privește numărul zilelor cu soare (circa 250 pe an), temperaturile ridicate din timpul verii și volumul precipitațiilor, ele ne îngăduie să plasăm Turkmenei alături de Sahara, Arabia, Egipt și Sudan. Iar pentru ca tabloul să fie și mai complet, adăugăm că 80 la sută din teritoriul republicii este ocupat de Kara-Kum, al patrulea dintre cele mai mari deșerturi ale lumii. Putem spune, așadar, în toată liniștea, că R.S.S. Turkmene este o republică... însorită.

Cu această imagine în față nu e deloc greu să înțelegem de ce tocmai Așhabad, capitala Turkmenei,

a fost socotit gazda cea mai potrivită pentru Consfătuirea unională pentru utilizarea energiei solare, care și-a început acum cîteva zile lucrările. Folosirea energiei solare este una din cele mai importante probleme din planul de perspectivă al Academiei de Științe a republicii. Un grup de specialiști de la Institutul de fizică tehnică al academiei turkmene, care s-a consacrat în întregime acestei probleme, face studii teoretice și practice în vederea desalinizării apei și obținerii frigului artificial cu ajutorul energiei solare, precum și în legătură cu transformarea ei în energie electrică.

Specialiștii întruniri în consfătuirea de la Așhabad dezbate cele mai noi realizări și planurile de viitor ale tuturor laboratoarelor sovietice care se ocupă cu transformarea energiei solare în energie electrică (cu ajutorul bateriilor foto și termoelectrice și al transformatoarelor termice cu ioni), cu utilizarea energiei solare la desalinizarea și încălzirea apei, la răcirea și încălzirea locuințelor și edificiilor industriale, precum și în gospodărie. Consfătuirea discută, de asemenea, probleme de fotosinteză, fotochimie, de măsurare a radiației solare, de folosire a energiei solare în scopul creării unor condiții de temperatură optime pentru creșterea culturilor agricole etc.

Se așteaptă ca cele 90 de referate ale specialiștilor din Moscova, Leningrad, Tașkent, Baku, Erevan, Așhabad etc. să fie tot atîtea contribuții valoroase la dezvoltarea acestui nou sector al activității științifice.

LA INTREBĂRILE CITITORILOR

Insuficiența hepatică

Intr-o spirituală poemă intitulată „Oda ficatului”, marele poet chilian Pablo Neruda spune printre altele: „În vreme ce / inima sună și cheamă / partiturile mandolinelor / acolo-n adânc, / tu filtrezi / și distribuie, / separi / și împarți / înmulțești / și îngrași, / te ridici / și alegi / firele și grăunțele / victii, Supremele / sucuri, / esențele intime”.

Intr-adevăr, în afară de creier, poate nici un organ nu are o activitate mai complexă ca ficatul. Glandă anexă a tubului digestiv — cea mai mare din organism — ficatul este un veritabil „laborator” intern. Nu există funcțiune metabolică la care ficatul să nu participe: el secretă bila (fierea) și o varsă în singe în timpul digestiei, participă la metabolismul glucidelor, proteinelor, lipidelor, hormonilor, vitaminelor și fermetenților, sintetizează și depozitează o serie de „materii prime” ale celulei vii (glicogenul), neutralizează majoritatea toxinelor interne (uree, acid uric, acetona etc.) și externe ș.a.m.d.

Iată de ce îmbolnăvirea ficatului este urmată de tulburări ale tuturor funcțiilor organismului iar lipsa lui este incompatibilă cu viața.

În ultimul timp îmbolnăvirea ficatului se constată mult mai frecvent ca în urmă cu 20—30 de ani. Cauza principală o constituie înmulțirea cazurilor de hepatită epidemică, după care deseori organismul rămâne cu o „insuficiență hepatică” sau o „hepatită cronică”. La agravarea hepatitei epidemică au contribuit probabil și cei 4—5 ani de război, cu mișcări mari de populație civilă și militară, cu lipsuri alimentare și suprasolicități nervoase, care au favorizat transmiterea virusului și creșterea virulenței lui.

Factorii care favorizează cronicizarea suferinței hepatice pot fi împărțiți în 3 categorii:

Cei care au intervenit înaintea îmbolnăvirii și care au modificat reactivitatea organismului și a ficatului, favorizând o evoluție mai severă și mai lungă a hepatitei acute: malarie, inflamațiile biliare cronice, tulburări gastro-intestinale (dispepsii, colite), abuzurile de băuturi alcoolice, intoxicațiile etc.

În faza acută a bolii hepatice pot interveni în mod agravant formele prelungite și formele cu recăderi icterice.

În fine, în faza de convalescență a bolii, care durează obișnuit două până la patru luni, influențează în mod negativ evoluția bolii: boli intercurrente (amigdalite acute, gripa, intoxicațiile alimentare), complicații colecistopatie, eforturile fizice mari și mai ales abaterile alimentare (alcool, condimente tari ca: piper, muștar, grăsimi prăjite, conserve, mezeluri etc.).

Rezultă deci că cel mai important obiectiv al prevenirii îmbolnăvirilor cronice de ficat îl constituie respectarea tuturor prescripțiilor medicale igienico-dietetice în cele trei faze ale hepatitei epidemică.

Odată instalată insuficiența hepatică, tratamentul urmărește împiedicarea evoluției spre ciroză. Tratamentul cel mai activ vizează agentul cauzal care a provocat și întreține boala (infecțiile căilor biliare, alcoolismul, dezechilibrul alimentar etc.).

Când agentul cauzal nu este cunoscut sau când el nu poate fi tratat în mod eficace, atunci se aplică tratamentele care acționează asupra mecanismelor de producere a bolii. Aceste tratamente trebuie strict individualizate, șablonul fiind insuficient și deseori greu tolerat. În nici o boală, poate, auto-tratamentul pe care îl practică unii bolnavi nu este mai nociv ca în hepatita cronică.

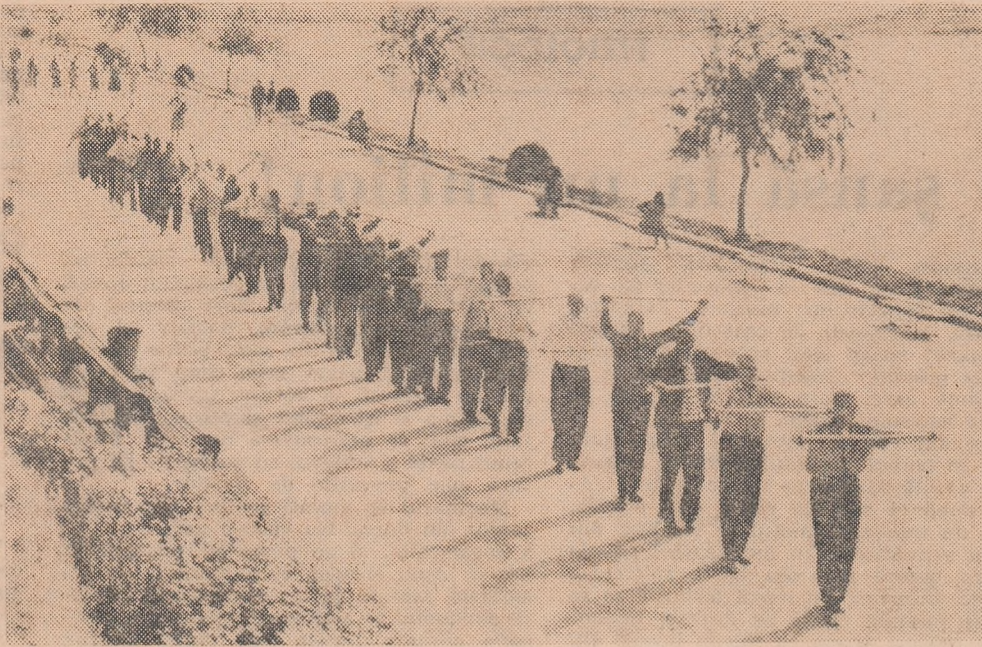
De aceea, cea mai bună recomandare pe care o putem face bolnavilor de hepatită cronică, este să urmeze cu strictețe sfaturile medicului, să aibă încredere în eficacitatea tratamentului, să persiste în aplicarea lui îndelungată și să coopereze cu medicul prezentându-se regulat la control și semnalând orice schimbări sau incidente care ar apărea pe parcurs.

Dr. M. I. Speranski

LEXICON MEDICAL

Medicamente tranchilizante

Tranchilizantele sînt medicamente cu acțiune de liniștire a psihicului („tranquilliser” = a liniși, în limba franceză). Descoperirea lor marchează o nouă etapă în tratamentul afecțiunilor neuropsihice,

Gimnastica este o condiție indispensabilă pentru păstrarea sănătății

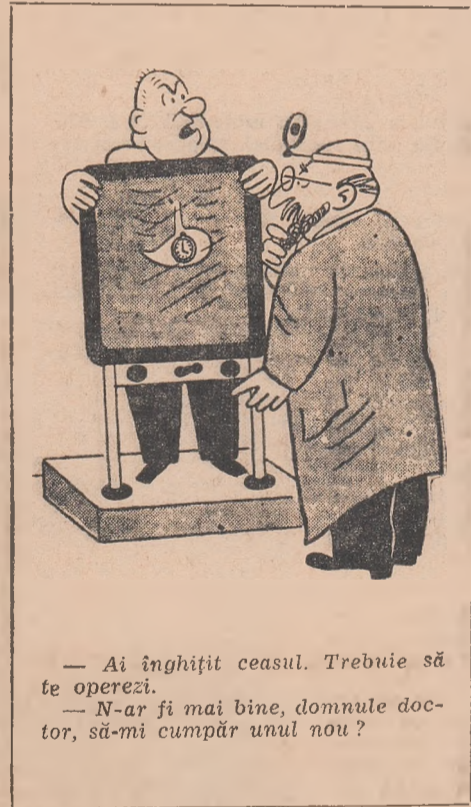
care au devenit astfel mai ușor de stăpînit.

Primul tranchilizant descoperit a fost clorpromazina (Largactil), ale cărei efecte în diferite afecțiuni mintale au fost studiate în lucrarea elaborată de psihiatrii francezi J. Delay și P. Deniker în 1952. De atunci numărul medicamentelor tranchilizante a crescut enorm. Un index farmaceutic din 1963 cuprinde peste 400 de asemenea substanțe și numărul lor sporște continuu.

Deși deosebite ca acțiune, tranchilizantele se caracterizează în general prin efectul lor de calmare a neliniștii, prin echilibrarea psihicului și înlăturarea tulburărilor afective. Unele se obțin din vegetale ca reserpina, dar cele mai multe sînt obținute pe cale sintetică, ceea ce permite înlăturarea unor efecte secundare nedorite.

În cele ce urmează, vom prezenta câteva din tranchilizantele cele mai uzuale și care, fiind mai bine studiate, au trecut „proba timpului”.

Să începem cu cel mai „la modă”. Meproamatul (Carbaxin). Principala sa

— Ai înghițit ceasul. Trebuie să te operezi.
— N-ar fi mai bine, domnule doctor, să-mi cumpăr unul nou?

acțiune este cea de inhibare (frinare) a fenomenelor de hiperexcitabilitate.

Ca urmare a acestei inhibiții, se produce o stare de destindere psihică, se reduce sensibilitatea la emoție, minie, anxietate. Fără a avea acțiune hipnotică (sominferă) meproamatul, prin diminuarea „afluxului” de excitații nervoase, produce câte o dată tendința la somn și în orice caz favorizează instalarea adormirii.

Trebuie reținut că uneori meproamatul poate produce fenomene secundare nedorite ca: greață, vărsături, diaree, ca urmare a excitației gastrice; tulburări alergice (purpură pruriginoasă mai ales), motiv pentru care persoanele cu idiosincrazie medicamentoasă trebuie să înștiințeze medicul despre aceasta.

Meproamatul are de asemenea câteva contraindicații precise: hepatită cronică, psihozele acute, agitația psihomotorie. Consumarea alcoolului în timpul tratamentului cu meproamat este strict interzisă, pentru că potențează acțiunea acestuia.

Curele de meproamat, ca de altfel tratamentul cu orice tranchilizant, nu vor avea decît o durată limitată.

Un alt medicament cu acțiune tranchilizantă asupra sistemului nervos central este benactizina (Nervatil). Benactizina

acționează direct pe scoarța cerebrală scăzînd procesele de ideație și reacțiile la emoție. Ca urmare a acțiunii pe sistemul nervos central, reduce stările de tensiune psihică și diminuează anxietatea. Nu posedă acțiune hipnotică, dar potențează somnul produs de barbiturice (luminal etc.).

Benactizina este contraindicată în glaucom și în tratamentul ambulatoriu la conducătorii de autovehicule, deoarece predispozează la accidente de circulație (erorile în cadrul testelor sînt crescute sub influența benactizinei).

În sfîrșit, cîteva cuvinte și despre clorpromazină (Clordelazin = Largactil). Acesta este un depriment puternic al sistemului nervos central și produce, în funcție de doză (care va fi stabilită de medic), efecte sedative, hipnotice și anticonvulsivante.

Clorpromazina poate da tulburări hepatice, alergice, gastrice, hipotensiune, dacă dozele prescrise de medic sînt depășite. Medicamentul este contraindicat în afecțiuni hepatice și hipotensiune arterială.

Indicațiile tranchilizanțelor au depășit în prezent sfera neuro-psihică, fiind administrate cu bune rezultate și în medicina internă (edem laringian, coree), boli infecțioase (dizenterii, tetanos), pediatrie (toxicoză, sindrom neurotoxic), obstetrică și ginecologie (eclampsie, analgezi obstetricale) și în multe alte domenii. Este de la sine înțeles că tratamentul cu tranchilizante trebuie indicat și supravegheat de medic pentru că, după cum am văzut, el poate da accidente serioase printr-o supra-dozare sau nerespectare a contraindicațiilor.

Medicus

CALEIDOSCOP

NECAZURILE ȘI MALADIILE

Concluziile medicale ale unui studiu efectuat pe 32 femei bolnave de leucemie și limfom, au stabilit că boala s-a dezvoltat după manifestarea necazului sau a disperării, ca reacție la pierderea (sau primejdia de a pierde) persoane apropiate — părinți, soți, copii.

Studiul similar efectuat pe 60 de bărbați a arătat că la majoritatea dintre ei îmbolnăvirea de leucemie sau limfom a fost precedată de o stare de teamă, simptome depresive și sentimente de disperare.

PATLAGINA VINDECA ULGERUL

La Institutul de cercetări farmacologice din Harkov a fost realizat de curînd un medicament obținut din pătlagină, denumit Pantaglicid, cu acțiune eficace în gastrite și ulcere.

Frunzele de pătlagină, cunoscute drept un excelent expectorant în bronșite, sînt folosite totodată în lovituri, tăieturi, abcese, inflamații ale pielii, precum și pentru oprirea hemoragiilor. S-a constatat că infuzia de pătlagină are o acțiune antiinflamatorie și de cicatrizare a rănilor.

Prescris bolnavilor de gastrită catarală cu hipoaciditate, precum și suferinzilor de ulcer gastro-duodenal cu aciditate normală sau scăzută, Pantaglicidul a favorizat cicatrizarea rapidă a leziunilor. Chiar după 5—7 zile de tratament dispar durerile și spasmele tractului intestinal, încețoșă grețurile și se ameliorează pofta de mîncare. Noul medicament, suportat bine de bolnav, căruia nu-i provoacă fenomene secundare, trebuie administrat de 2—3 ori pe zi, cu o jumătate de oră înainte de masă. O lingură de ceai din acest preparat este dizolvată în 1/4 pahar de apă caldă.

Pantaglicidul este folosit, de asemenea, timp de 1—2 luni pentru a preveni pînă agravările sezoniere ale ulcerului.

Poșta medicului

MARCONI P.-Timișoara: 1) Despre tratamentul trichomoniozei am publicat un material recent (nr. 27/1965). 2) Simpla prezență a fosfaților amorfii în urină nu prezintă importanță (ca depinde de calitatea alimentației și de reacția urinii) și are o semnificație clinică minimă, nepermițîndu-ne să tragem o concluzie asupra structurii unor eventuale concrețiuni. Aveți vreun simptom renal? Vă rugăm să reveniți.

L. N.-Bacău: Hemograma poate avea cifre variabile, chiar cînd e făcută concomitent la două laboratoare. Diferențele obținute la numărări diferite pot fi luate în considerare numai dacă depășesc 10 la sută. Normal la bărbați cifra globulelor roșii variază între 4 500 000 și 5 000 000 iar la femei între 4 200 000 și 4 800 000.

CONSTANȚA-București: 1) Cura de mere nu are o indicație specială, în afară de tulburările gastro-intestinale (colite, constipație, etc.). Se poate face periodic, fiind o sursă importantă de vitamine, elemente minerale (potasiu, calciu, magneziu, sodiu, fosfor) alături de toate oligoelementele biogene (fier, cupru, iod, zinc, mangan, cobalt etc.). 2) Pentru fortificarea sistemului nervos central, antrenamentul, exercițiile de memorare, de calcul, lectura, joacă un rol primordial. Un tratament medical este de dorit să fie făcut numai cu avizul medicului. 3) Trebuie să faceți un nou examen ginecologic și endocrinologic la medici specialiști, care vor reuși probabil să vă dea un răspuns și lăsa cea de-a patra întrebare pe care ne-o puneți.

MARIA CRIVĂȚ-Fălticeni: Încărunțirea precoce a părului poate avea cauze multiple, iar tratamentul depinde de etiologie. Vă recomandăm de aceea un examen complex al fetei dvs. la endocrinolog, neurolog, internist și dermatolog, după care vă rugăm să reveniți.

CAMELIA ANDONE-Focșani: 1) Este eronată credința și practica posturilor cu eliminarea alimentelor de origine animală. Aparatul digestiv al omului contemporan nefiind adaptat pentru o hrană exclusiv vegetariană, folosirea ei exagerată determină deranjamente digestive, fără a mai vorbi de importanța ce prezintă pentru organism proteinele animale. 2) Vă recomandăm lucrările „Cosmetică” de L. Cosmovici și „Îngrijirea tenului și a părului” de dr. Aurel Voina.

BUZICĂ GHEORGHE-București: V-am răspuns prin poștă.

I. VASILESCU — Vaslui: Pentru stîrpirea puricilor se va da atenție menținerii curățeniei încăperilor. Dușumelele vor fi spălate cu apă fiartă și leșie, apoi vor fi date cu petrol sau cu terebentină. Un bun efect are stropirea dușumelelor cu emulsie sau cu soluție de DDT sau de hexacloran, de tăria 3—5 la sută. Este necesar un litru de soluție la 10 metri de suprafață. Trebuie dezinsectizate animalele (cîini și pisici) pulverizîndu-le cu piretru. După pulverizare se vor înășura într-o pînză menținîndu-le astfel timp de o oră. Apoi, prin pieptănare se vor îndepărta puricii paralizați și substanța insecticidă.

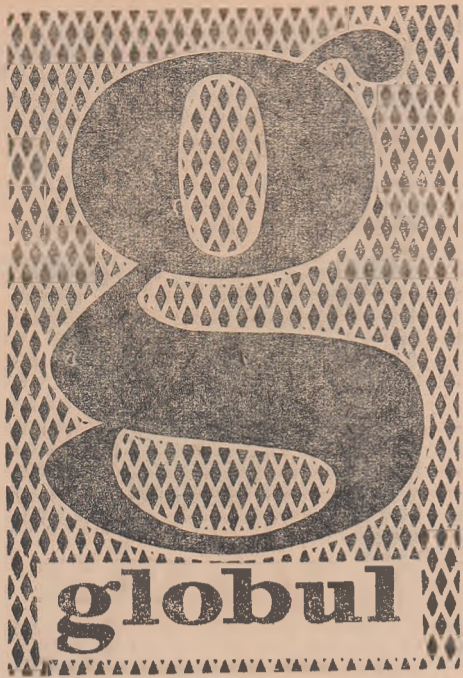
DIMA RADU — Orașul Petru Groza: Am mai scris în această pagină despre vitiligo. Boala are o evoluție cronică cu ameliorări parțiale, dar fără o vindecare durabilă. Încercați preparatul Meladinin (comprimate: 3 pe zi și soluție: local). Se eliberează pe bază de prescripție medicală care se reține la farmacie. Este cel mai reputat medicament în prezent.

SINA CONSTANTINESCU — Orșova: 1) Cura balneară recomandată în spondiloză are în vedere apele care conțin iod, sulf sau sînt radioactive: Govora, Bazna, Herculane, Pucioasa, Victoria, Techirghiol, Amara. 2) Foarte important, pentru a candida la longevitate o dată cu ieșirea la pensie. Bineînțeles este utilă numai acea activitate care nu depășește posibilitățile organismului.

CEDOMIR MILENOVICI — Com. Belobresca (Moldova-Nouă): Pentru a vă răspunde prin poștă vă rugăm a citi cele arătate în nola de la sfîrșitul acestei rubrici.

N. R.: Răspunsurile la rubrica „Poșta medicului” se dau în ordinea primirii scrisorilor. În cazuri excepționale, cei care doresc să li se răspundă direct prin poștă sînt rugați să anexeze timbrele pentru francarea adresei de răspuns. Răspunsurile în revistă au, însă, prioritate asupra celor prin poștă.

GHANA

Inscripții pe autobuze

Pe un microbuz, care staționase sub ferăstră hotelului nostru din Accra, scria ceva cu litere de o șchioapă. Un vecin de-al meu, ghanez, mi-a tradus: „Călătorește și observă!”

De altfel, în Ghana toate mașinile te îndeamnă să faci ceva sau îți comunică lucruri importante. Inscricțiile sînt scrise cu

Piață de pește

multă migală sub parbriz și pe părțile laterale ale caroseriei. Iar fantezia șoferilor e foarte bogată.

„Cred în Dumnezeu!” — declară un autobuz care face curse interurbane.

„Sînt îndrăgostit!” — mărturisește un altul.

„Întoldeauna să spui adevărul!” — îndeamnă un al treilea.

„Ah, Lumumba!” — exclamă al patrulea, reflectînd parcă la tristul destin al Congo-ului.

Am întrebat un șofer de unde se inspiră în aceste cugetări.

— Șoferul petrece o bună parte din viață la volan — mi-a spus omul. Apasă pe pedala, minuieste volanul și se gîndește. Cînd ajunge la o reflecție importantă, o serie pe mașină. E, dacă vrei, un fel de înțelepciune a șoferilor exprimată în aforisme ca: „Viața e o luptă”, „Gîndește-te întoldeauna la tine!”, „Teme-te de femeii!”. Dar șoferul poate să-și inscrie pe mașină și jumele iubitei sau citeva date autobiografice.

În Ghana e riscant să circuli cu mare vitează. Din loc în loc, pe marginea șoselei întîlnești mașini făcute armonice. Pe un autobuz care zăcea într-un șanț am citit această maximă adresată, poate, celor ce treceau pe acolo: „Nu te alarma înainte de vreme!”.

Pe o suprafață nu prea mare — 237 873 de kilometri pătrați — Ghana are trei forme diferite de relief. În preajma oceanului, pe o adîncime de 40—50 de kilometri, se întinde savana de coastă, urmată apoi de păduri tropicale, înlocuite, la rîndul lor, de adevărata savană africană.

Ghana n-are munți înalți, ci numai cîteva lanțuri bătrîne, cărora vînturile și ploile le-au răpit de mult crestele semețe. Un astfel de lanț muntos, ajuns la vîrsta pensionării, se întinde și în savana din preajma litoralului.

Călătoria pe autostrada care merge de-a lungul țărmului este extrem de interesantă și agreabilă. Șoseaua asfaltată este construită pe un terasament înalt, de care valurile verzi, transparente, se izbesc ritmic. Briza oceanului împoacă stropii mărunți și scinteiatori, ce lasă un gust sărat pe buze.

Șoseaua duce spre marele port oceanic Tema, construit după dobîndirea independenței. Portul are puternice instalații frigorifice pentru conservarea peștei. Înclinîndu-și respectuos capetele, macaralele

încarcă în uriașe cale de cargouri oceanice saci grei cu boabe uscate de cacao și mănunchiuri de banane parfumate. Dar Tema are și o fabrică de conserve și un șantier naval, primul din Ghana, care construiește anual 25 de vase de pescuit și iachuri.

Pădurea ghaneză oferă vizitatorului multe surprize: plantații de cauciuc și de bananieri, mari întinderi acoperite cu arbori ananas cu flori roz, suculente, dar și cu un fel de iarbă sălbatecă, care seamănă mult cu trifoiul. E periculos însă să-ți atingi frunzele, căci au prostul obicei de a se închide numaidecît, încercînd să-ți prindă degetul. Principalul punct de atracție al pădurii ghaneze sînt, totuși, plantațiile de cacao. Ghana este regina neincoronată a producției de cacao: o treime din întreg exportul mondial. În zona junglei se află o originală capitală a acestei culturi: marele și frumosul oraș Kumasi, centrul străvechiului regat Ashanti.

După Kumasi, jungla se rărește treptat și e înlocuită de savană. Iar o dată cu jungla se sfîrșește și asfaltul; șoselele încep să fie presărate cu pietriș roșcat. Unul din aceste drumuri de savană duce către localitatea Damongo, în care se află conducerea unei mari rezervații de stat. Teritoriul rezervației — adăpost sigur pentru elefanți, lei, leopardzi, bivoli, antilope etc. — se întinde pe sute de kilometri pătrați.

Dar ca să poți admira animalele ce populează savana, nu e neapărat nevoie să vizitezi rezervația. E de ajuns să circuli cu mașina pe orice drum din preajmă. Din loc în loc te întîmpină paunuri pe care serie: „Șoferi, fiți cu băgare de seamă! Între orele 7—8 și 18—19 pe șosea trec elefanți”. Iar din cînd în cînd, prin fața mașinii se rostogolesc ca niște pietre cenușii, spre a se ascunde în șanțuri, potirnici.

În imaginația noastră, maimuțele se asociază cu jungla așa cum soarele fierbinte e nedespărțit de ideea de vară. Dar în jungla ghaneză n-am izbutit să zăresc nici o singură maimuță. În schimb, în savană

Odinioară, arhipelagul era numit „Insulele cochiliilor” din cauza micilor cochilii de scoică aflate în mare abundență pe recifele de corali și care serveau drept unitate de schimb în India, Ceylon și Orientul arab. Acum, însă, cochiliile sidefii sînt folosite numai la confecționarea de bijuterii și bibelouri.

Maldivienii afirmă că sărăcia și recifele de corali, primejdioase pentru navigație, au apărut insulele de invazia europeanilor. Conform tradiției, istoria lor ar începe în 1153, cînd în insule a debarcat primul predicator musulman care a izbutit să convertească destul de repede populația budistă. Cei dinții europeni, și anume portughezii, au pus piciorul în insule în 1558, dar după puțină vreme, după numai cincisprezece ani, au fost alungați din arhipelag. După mai bine de trei sute de ani, în 1887, sultanatul Maldivelor a devenit protectorat britanic, pentru ca să-și dobîndească independența abia anul acesta, la 26 iulie.

Din punct de vedere administrativ, țara e împărțită în șaptesprezece grupări de atoli, condus fiecare de un președinte de comitet numit de guvern. Din patru în patru ani au loc alegeri pentru Medjilisul popular (parlament).

V. Nikolaev

ITALIA

Insula lui Arhimede

Sicilia amintește de multe legende. Pe țărmurile înguste strimtori, care desparte insula de continent, se află — ne spune mitologia — stîncile setoase de sînge: Scylla și Caribda, spaima navigatorilor antici. Dar istoria adevărată a insulei este mai interesantă decît miturile.

Sicilia a fost unul din leagănele civilizației europene. La Siracuză s-a născut și a trăit marele matematician și fizician al antichității, al cărui celebru aforism: „Dați-mi un punct de sprijin și răstorn pămîntul” este citat de peste două mii de ani. Acum, patria lui Arhimede este o regiune autonomă a Italiei, cu aproximativ cinci milioane de locuitori, aproape zece la sută din întreaga populație a republicii.

Cînd trenul de Roma ajunge la Villa San Giovanni — stația terminus de pe continent — garnitura e remorcată cu grijă pe „tragetto” — un ferry-boat puternic. Călătorii ies din vagoane pe puntea superioară ca să admire peisajul. Acolo am stat de vorbă cu un învățător din Messina, un bărbat oaches, între două vîrste, sicilian de origine. L-am întrebat, între altele, dacă nu s-ar putea construi un pod peste strimtoarea, care nu e mai lată de trei kilometri jumătate.

— Bineînțeles că s-ar putea — mi-a răspuns învățătorul. — Din punct de vedere tehnic nu sînt dificultăți. Există chiar unele proiecte. Dar nu avem fonduri. Și, la drept vorbind, construirea podului nu este o problemă de primă necesitate. Sînt altele mai urgente.

În numai douăzeci de minute „tragetto”-ul ne-a debarcat la Messina. Orașul e numit pe drept cuvînt „poarta Siciliei”. E unul din cele mai animate porturi de la Marea Mediterană. O inscripție de pe zidul primăriei anunță cu legitimă mîndrie că

orașul a fost întemeiat acum douăzeci și cinci de secole.

Străzile din Messina au un aer modern. Casele nu numai că nu sînt străvechi, dar nici chiar vechi. Unde sînt atunci frumusețile atît de cîntate ale orașului, ruinele romantice? Adevărul e că au rămas foarte puține, lucru care se explică prin împrejurarea că în veacul nostru Messina a fost de două ori aproape complet rasă de pe fața pămîntului. Prima oară, la 28 decembrie 1908, cînd insula a fost zguduită de un cutremur fără precedent. Iar a doua oară, în timpul războiului cînd Messina, ocupată de hitleriști, a fost distrusă de puternice bombardamente anglo-americane. În urma atacurilor aeriene, optzeci la sută din case s-au prăbușit. Dar în momentul de față, la Messina nu se mai văd aproape deloc urme ale grelelor încercări prin care a trecut în timpul războiului. Harnicii sicilienii au ridicat orașul din ruine.

Cine vizitează pentru prima oară Messina trebuie să vadă neapărat și lacul Ganzirri, o crescătorie de moluște cu cochilii negre. După părerea locuitorilor orașului, carnea acestor moluște este extrem de gustoasă. Cu toate acestea, noi am preferat să încercăm o altă delicată locală: pește-sabie prăjit.

Peștele sabie este pescuit aproape de oraș, în strimtoare. Căsuțele modeste ale pescarilor se înșiruie de-a lungul așa-numitei riviere a Messinei. În preajma lor nu se văd obișnuitele năvoade, căci prinderea peștelui-sabie cere numai ochi ageri și mîini puternice. Pe mare luncă lin bărci greoaie cu catarge înalte, pe care stau de veghe observatori încercați. Barca se apropie de pradă, iar cel mai priceput pescar, apucînd o furcă, se îndreaptă spre etravă și începe pescuitul. Cea mai mare izbindă e socotită prinderea unei femele. Cînd o femelă e trasă la barcă, masculul, încercînd s-o salveze, sare atît de sus deasupra apei încît, spre bucuria pescarilor, cade direct pe punte.

La prima vedere, viața Siciliei pare liniștită, domoală. Copacii înfloresc bogat, palmieri pitici, cu trunchiuri groase, își pleacă somnoros frunzele. La amiază, între unu și patru insula este cufundată într-o tăcere adîncă, pare total lipsită de viață — din pricina căldurii înăbușitoare. Fabricile, birourile și magazinele își întrerup activitatea. Insularii aleargă pe la casele lor în căutarea umbrei binefăcătoare. De altfel, ferestrele caselor din Sicilia sînt umbrite de jaluzele încă din zori, iar cele mai multe clădiri sînt podite cu piatră sau marmură pentru a putea menține cît de cît răcoarea adunată în timpul nopții.

Soarele arde atît de nemilos, încît iarba și copacii de pe versantele munților se usucă ca iasca. Vara, aproape în fiecare săptămînă izbucnesc incendii în păduri. Sinistrul poate lua naștere de la o țigară nestinsă, dintr-o scînteie ieșită din țeava de eșapament a vreunui automobil sau chiar de la vreun ciob de sticlă pe care soarele îl transformă într-o lentilă. Rîurile, numite aici convențional „torrente”, seacă. Albiile lor de piatră se umplu cu apă numai cînd plouă. De aceea, aprovizionarea cu apă este una din cele mai acute probleme ale insulei. Primul anunț care ne-a izbit ochii în camera de hotel din Messina a fost: „Consumați apa cu economie”. Sistemul de alimentație cu apă se conformează și el acestei rugămînti: dacă cineva face baie, robinetele spălătoarelor nu mai dau semne de viață. E nevoie, desigur, de un nou apeduct, dar construcția lui, care durează de cîteva ani, n-a fost încă terminată.

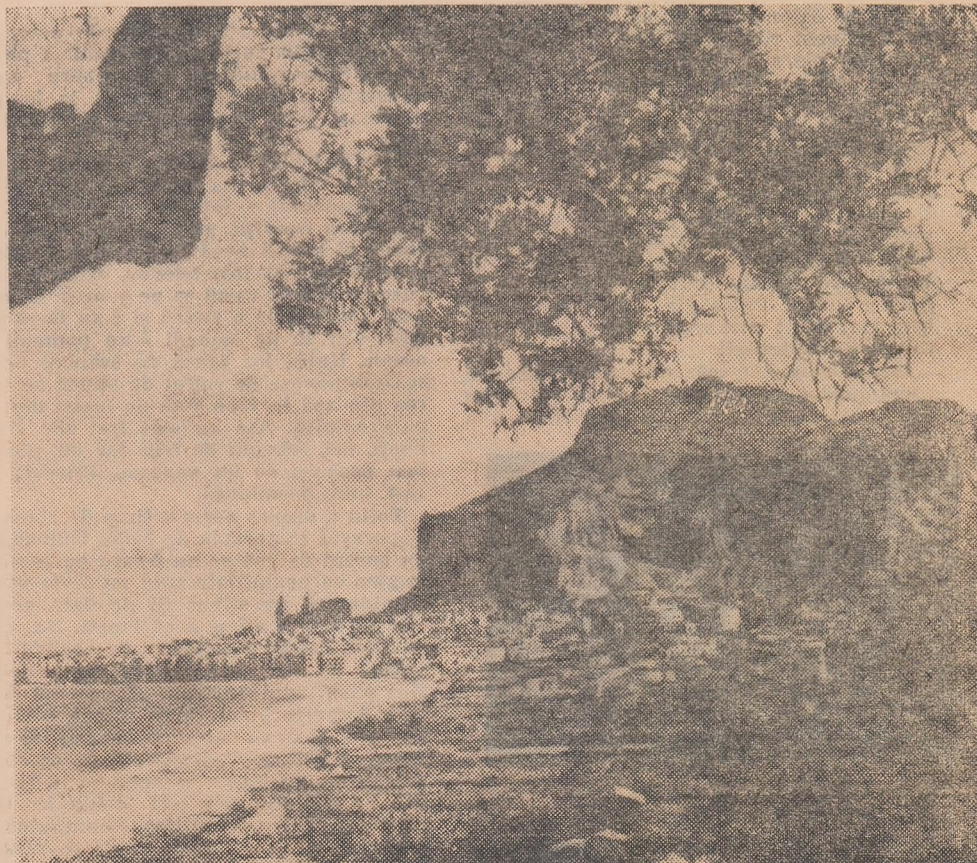
V. Korobeinikov

Peștele — aurul arhipelagului

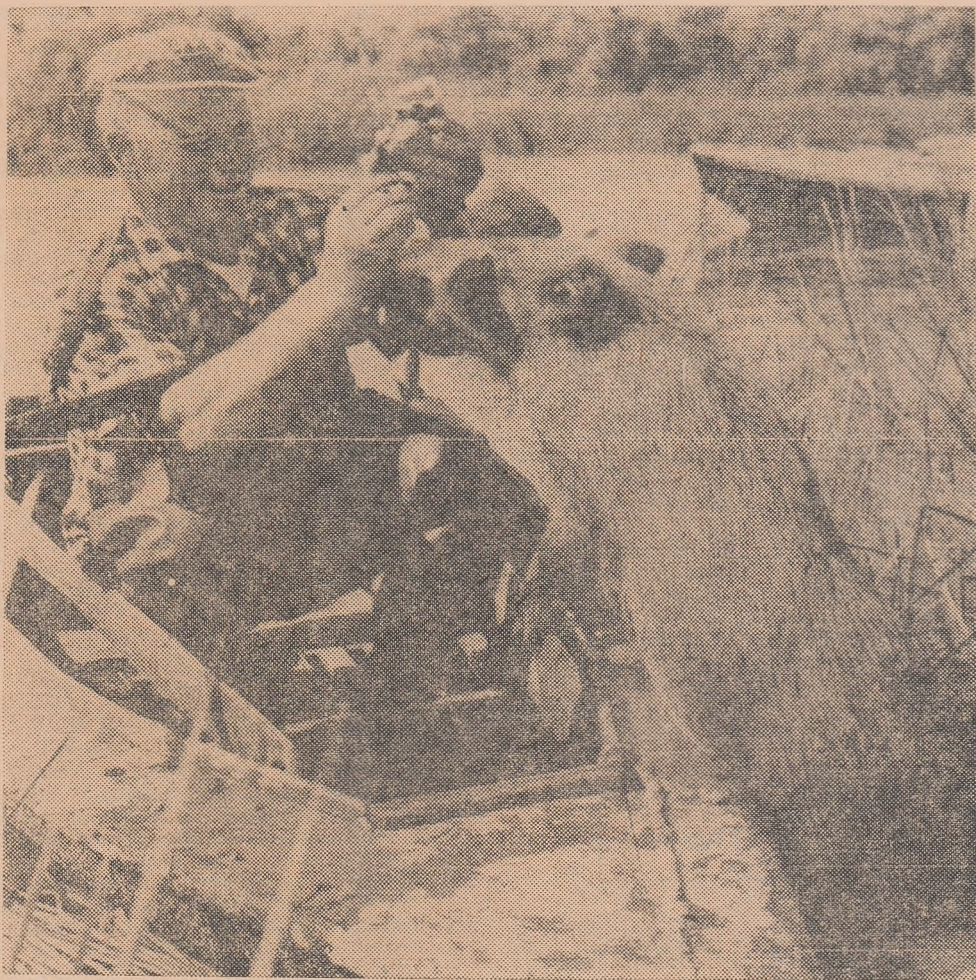
„Bărbații noștri sînt vagabonzi mării, femeile noastre sînt fucele talazurilor” — spune un vechi cîntec popular maldivian care vrea să arate astfel că principala în-deletnicire a locuitorilor din insulele situate în apele ecuatoriale ale Oceanului Indian, la aproximativ 700 de kilometri sud-vest de Ceylon, este pescuitul. Într-adevăr, navigatorii încercați, maldivienii străbat cu bărcile lor ușoare, din zori și pînă noaptea tîrziu, valurile înspumate ale oceanului, căci peștele este nu numai principalul aliment ci și cea mai mare bogăție a țării, aurul ei.

Cu o suprafață de 298 de kilometri pătrați, arhipelagul Maldivelor este format din mici insule coraligene — circa 2 000 — dintre care numai vreo 300 sînt populate. Deși clima e blîndă, din pricina lipsei de apă — insulele n-au nici riuri, nici lacuri — în Maldive nu se cultivă orez sau grîu, care se importă, la fel ca și zahărul, mirodeniile etc. Lipsa de apă nu împiedică, totuși, dezvoltarea plantațiilor de cocotieri, arbori puțin pretențioși, care dau populației multe produse alimentare precum și lemn de construcție. În schimb, Maldivele sînt mari exportatoare de pește, articol care alcătuiește 95 la sută din exporturile țării.

Maldivele n-au industrie. Locuitorii împietesc rogojini, năvoade, țes postavuri grosolane pe războaie primitive, sculpează figurine din lemn de cocotier etc. — produse destinate exclusiv consumului intern.

Vechiul oraș sicilian Cefalù

Pensionarii patruzezi ai rezervației din Astrahan s-au obișnuit perfect cu oamenii. Mistrețul din fotografie arată, după cum se vede, multă simpatie „educatorului” său, naturalistul A. Nesterov.

ALTE ȘAPTE MINUNI

De la înțelepți citire

Aproape tot ceea ce știm despre cei șapte înțelepți ai antichității ne-a parvenit numai sub formă de legende sau de anecdote. Să le dăm cuvântul, invocând cuvintele lui Voltaire care a spus că anecdotele sînt spicicele ce rămîn pe ogorul istoriei după strîngerea recoltei.

Cu Solon, legiulor atenian, am făcut cunoștință încă din școală. Tot atunci am auzit, pentru întâia oară, de filozoful, fizicianul, matematicianul și astronomul Tales din Milet. Ceilalți cinci sînt mai puțini „populari”, deși fiecare dintre noi îi cităm adesea fără să-i știm. Iată-i: Cleobul din Lind, Periandru din Corint, Pittac din Mitilene, Bias din Priena și Hilon din Lacedemonia. Și iată cîteva din vorbele lor înțelepte: „Cunoaște-te pe tine însuși” (Hilon), „Nu-i disprețui pe cei de jos”, „Ascultă, dar nu trage cu urechea” (Cleobul), „Totul la timpul potrivit” (Pittac).

Inchipuiți-vă acum o mulțime de oameni fugind dintr-un oraș antic cotropit de perși. Toți umblă încovoiați sub povara boccelor. Un singur om pășește sprinten, fără bagaje. E Bias, credincios principiului său că „înțelepciunea e singura proprietate veșnică a omului”.

Despre Solon se spune că, la propunerea de a deveni tiranul Atenei, a răspuns: „Tiranul pierde și-și duce și poporul la pierire”. El a refuzat propunerea, preferînd să-și petreacă timpul călătorînd. Înțeleptul Solon a fost cel dintîi om care a formulat ideea că un cetățean se poate adresa unui judecător nu numai pentru a i se face dreptate lui însuși, dar și semenilor pe care îi consideră nedreptățiți. Interesantă e și legea lui îndreptată împotriva nepăsării: dacă într-un stat două partide luptă pentru putere, fiecare cetățean e dator să ia partea unuia dintre ele. Cei neutri erau, nici mai mult nici mai puțin, lipsiți de drepturi cetățenești.

Una din figurile cele mai remarcabile ale „septuorului de înțelepți” a fost Tales din Milet. De numele lui sînt legate cîteva din

marile adevăruri pe care se sprijină geometria și aritmetica. Cit despre pasiunea lui pentru studiul stelelor, a ajuns pînă la noi o întâmplare devenită anecdotică. În timpul unei plimbări făcute în vederea studiilor lui astronomice Tales, cu ochii la

stele, n-a observat o piatră, de care s-a împiedicat și a căzut. Prin apropiere aflîndu-se o femeie rea de gură, vestea s-a răspîndit ca fulgerul printre concelătenii sărmanului astronom care n-a mai putut scăpa de zeflemelele lor. Preluată de basmele orientale, de Esop, Platon, La Fontaine și de mulți alții, întâmplarea e citată oridecîteori un om de știință e acuzat de a fi „cu capul în nori”.

Revenînd la zeflemelele a căror țintă a fost Tales, trebuie să spunem că savantul nu s-a lăsat intimidat. Negustorii din Milet îi stimează numai pe cei bogăți și rîd de un savant care, în loc să numere bani, numără stelele? Bine! Savantul le va demonstra că poate face oricînd ceea ce face ei. Și Tales s-a lansat în una din principalele speculații comerciale descrise în istorie. Prevăzînd o recoltă îmbelșugată de măsline, el a cumpărat din timp, la un preț derizoriu, toate presele existente în împrejurimi, iar după strîngerea recoltei le-a vîndut de trei ori mai scump.

Quod erat demonstrandum... (Din „Znanie-Sila”)

AVENTURA

Noroc 400%

Intr-o dimineață însorită de octombrie a anului 1829, goeleta „Mermaid” a părăsit golful Sidney îndreptîndu-se spre coasta apuscană a Australiei. Avea la bord 18 marinari, plus căpitanul lor și trei pasageri.

În a patra zi de navigație cerul s-a acoperit de nori și s-a stîrnit un vînt puternic. Căpitanul a înțeles cel dintîi că, în asemenea condiții, goeleta nu avea nici o șansă să treacă nevătămățată prin strîmtorarea Torres. Și într-adevăr, valurile furioase au ridicat vasul ca pe o coajă de nucă, l-au aruncat pe o stîncă și l-au făcut tîndări. Cei 22 de oameni s-au pomenit în ocean. Unica lor șansă de scăpare era să se cramponeze de colțul de stîncă ce răsărea din apă la vreo sută de metri de locul naufragiului. Așa au stat trei zile și trei nopți, uzi, rebegiți de frig dar vii, pînă au fost pescuiți de un vaporas. Bucuria le-a fost, însă, prematură.

Totul a decurs normal timp de cinci zile. Vaporasul se apropia de Noua Guinee cînd un curent de apă ce nu figura pe hartă l-a împins cu brutalitate spre un țărîm pustiu, zdrobindu-l de stînci. Și de data aceasta toți au scăpat vii și nevătămăți. După numai opt ore au fost culeși de goeleta „Governor Ready” care, cu toate pinzele sus, și-a văzut apoi de drum pe oceanul de un calm imperturbabil. N-au trecut, însă, nici trei ore de la salvarea naufragiaților și pe „Governor Ready”, încercată cu chereștea, a izbucnit un incendiu. Înghesuie în bărcile de salvare, cele trei echipaje și-au cîntat scăparea în mijlocul oceanului.

Echipajul de pe „Mermaid” se născuse, însă, probabil într-o zodie norocoasă și-i molipsise și pe alții de noroc. Nava miltară australiană „Cometa” văzu bărcile în-

tesate de oameni. Peste puțin, ghinionistii... norocoși se aflau pe puntea „Cometei”.

La bordul „Cometei” cele trei serii de naufragiați s-au bucurat de o odihnă bine-meritată... timp de o săptămînă. După care, o furtună a venit să smulgă pinzele navei și să-i frîngă catargul. Echipajul „Cometei” a început să cirtească: de vină sînt noii veniți, ghinionistii care au făcut să se scufunde vasele pe puntea cărora s-au aflat. Iar cînd situația „Cometei” a devenit critică, echipajul ei a năvălit în bărci lăsîndu-i pe ceilalți la cheremul stihiei dezlănțuite.

Despre soarta marinarilor de pe „Cometa” nu s-a mai știut niciodată nimic. „Ghinionistii”, însă, care au petrecut optsprezece ore în mare, agățîndu-se de resturile navei, au fost salvați, în cele din urmă, de nava „Jupiter”. Iar cînd căpitani celor trei echipaje au făcut apelul, s-a văzut că nu lipsește nimeni!

Dar această întâmplare fără precedent s-a mai încheiat cu încă o surpriză. O călătoare de pe „Jupiter”, Sarah Richy din Yorkshire (Anglia), pleca în Australia în căutarea fiului ei pe care nu-l văzuse de cincisprezece ani. Și l-a descoperit printre marinarii salvați de pe „Mermaid”.

Povestea e autentică de la un capăt la altul. Chiar și cele mai mici amănunte ale ei sînt confirmate de documentele din arhiva binecunoscutei companii de asigurări Lloyd (Anglia).

(Din „Znanie-Sila”)

ÎNȚIMPLARE ÎN TAIGA

Prietenos... ca un urs

Într-o zi, un urs s-a apropiat de o ciereadă de vaci care păștea pe malul Biriusei, un afluent al Angarei. Bineînțeles, cînd a văzut oaspetele păstorul s-a speriat. Vacile priveau și ele neliniștite apropierea vizitatorului. Dar ursul a început să zgîrie, cît se poate de pașnic, pămîntul. Încet, încet, ciereada s-a liniștit. După ce și-a mai venit în fire, păstorul a adunat totuși cu sufletul cît un purice — protejatele și le-a îndrumat spre țarc. Iar ursul a rămas singur, privind lung în urmă-le...

A doua zi, lucrurile s-au repetat întocmai ca în ajun. Păstorul nu se putea hotărî să facă uz de pușca veche pe care o avea asupra lui...

Și în zilele care au urmat ursul a așteptat cu regularitate ciereada, rămînînd toată ziua în preajma ei.

După un timp, ciereada a fost dusă în altă parte, într-o direcție exact opusă vechii pășuni. După numai o oră, însă, de la stabilirea pe noul loc de păscut, păstorul a auzit iar răgetul, devenit familiar, al ursului și peste cîteva clipe și-a văzut cafeniul prieten răzbind dintr-un tufiș.

Seara, păstorul a povestit tovarășilor săi că ursul regăsise ciereada și că se calmase numaidecît. Vacile, care-l recunoscuseră la rîndul lor, nu arătaseră nici o umbră de îngrijorare.

Ciereada a păscut acolo pînă la venirea frigului, care în Siberia vine mai curînd decît la noi. Într-o zi, o dată cu primul îngheț, ursul nu s-a mai arătat. Și de atunci nimeni nu știe ce s-o fi întîmplat cu el.

Podul nu suportă greutatea mai mare de trei tone.

EXPERIENȚE

Drumul cel mai scurt

Care e cel mai scurt drum în jurul lumii, plecînd din New York? Întrebarea și-au pus-o doi filatelisti și, după cum e și firesc, au căutat să răspundă tot pe cale filatelică. Fiecare a expediat cîte o carte poștală. Una din ele, cu un timbru care-l reprezenta pe candidatul la președinție Smith, urma să facă ocolul lumii de la apus spre răsărit. Cealaltă carte poștală, al cărei timbru înfățișa un alt candidat, Hoover, a plecat spre răsărit.

Cartea poștală expediată spre apus s-a întors după 55 de zile; cealaltă s-a întors din călătoria spre răsărit cu o întîrziere de patru ore.

ALO! „SALVAREA”?

Spitalul verde

De multe ori se întîmplă ca iubitorii de plante să fie foarte atentați de pierderea vreunei specii vegetale pe care au crescut-o și îngrijit-o vreme îndelungată. Plantele, ca orice ființă, suferă de boli grave pe care numai un specialist le poate vindeca. Iată de ce la Lodz (Polonia) a fost înființată o clinică pentru vegetale. „Medicii” și „surorile” acestei clinici, botaniști și horticultori pricepuți, au salvat pînă acum peste două mii de plante rare, aduse în Polonia din diferite regiuni ale globului.

Pe lângă clinică funcționează o secție de profilaxie și un serviciu de păstrare a plantelor unde cei care pleacă de acasă pentru un timp oarecare își pot lăsa favorii vegetali. Clinica dispune, de asemenea, și de un serviciu de „prim-ajutor”.

DE PRETUTINDENI

În spiritul vremii

Un ziar din New York a organizat un concurs pentru cea mai scurtă povestire pe o temă actuală. Premiul întâi a fost decernat autorului următoarelor rînduri: „În autobuz un tînăr a cedat locul unei bătrîne. De mirare aceasta a leșinat. Cînd și-a revenit a mulțumit tînărului. A fost rîndul tînărului să leșine”.

Salvatorul încăpățînat

Etienne Legarde, mecanic la o uzină de automobile din Paris, a observat un om în Sena. Hotărît să facă o faptă bună, Etienne se aruncă în apă și, apucîndu-l pe înecăt de guler, începu să-l tragă spre țărîm. Dar, lucru curios: înecatul opunea o rezistență dîră. Salvatorul nu reuși să-și desăvîrșească opera caritabilă decît după ce-și făcu adversarul „knock-out”. Puțin mai tirziu neînfricatul mecanic află că „salvare” un salariat al secției de zoologie a Universității din Paris care căuta în Sena o anume specie de raci.

Toba împotriva cheliei

La Copenhaga a fost descoperită o nouă metodă de combatere a cheliei. Autorul ei, Arwe Hansen, afirmă că vibrația aerului produsă de răpăitul unei tobe întărește rădăcina părului. Pînă acum, însă, nimeni nu și-a recăpătat podoaba capilară deși noua metodă a cîștigat numeroși adepți. Adevăr atestat de zecile de reclamații pe care le primește poliția orașului împotriva celor ce aplică originalul tratament în toilul nopții.

CURIOZITĂȚILE NATURII

Baletul „Flamingo“

Ar putea fi emblema unui ansamblu coregrafic. În realitate e vorba de grațioasele păsări care poartă numele de flamingo și care, domesticate și dresate, execută un dans de toată frumusețea.

Lucrul se petrece în orașul Nassau, capitala arhipelagului Bahama. Cincizeci de flamingi prezintă aci spectacole zilnice în parcul „Ardastra“. Ascultînd de comenzile îmblînzitorului lor, mulatru Hedley Vivien Edwards, ei mărșăluiesc în linie dreaptă, fac piruete, paș de vals, pe scurt se comportă ca orice disciplinat corp de balet. E greu să crezi că niște viețuitoare sălbatice — și încă păsări pe deasupra — sînt capabile de o asemenea precizie și regularitate în mișcări. Atît de greu, încît îi vine să-l îmiți pe fermierul american care, văzînd pentru prima oară o girafă la grădina zoologică, a contemplat-o timp de un ceas și a declarat apoi categoric: „Un asemenea animal nu există“.

Flamingii, însă, există. Numele lor științific — Phoenicopterus — amintește de legendara Phoenix, pasărea care a trăit 500 de ani în pustiu Arabiei, apoi a ars pe un rug ale cărui flăcări le-a întreținut bătînd din aripi, pentru ca în cele din urmă să renască din propria-i cenușă. Impresionat de frumusețea flamingoului, omul i-a gravat imaginea pe pereții peșterilor încă cu cinci milenii înainte de era noastră. În anul 414 î.e.n., Aristofan scria

despre el că „e foarte frumos, avînd aripile roșii ca focul“. Fenicienii vindeau piei uscate de flamingo ca talismane ale nemuririi, iar romanii considerau limba lui drept o trufanda deosebit de gustoasă. Vînătoria organizată de-a lungul secolelor împotriva acestor minunate zburătoare a dus aproape la dispariția lor. Marea șansă a flamingilor a fost că penele lor își pierd culoarea după ce sînt smulse, altfel ele ar fi fost foarte căutate ca podoabă și cu siguranță că ar fi dus la o exterminare totală. Dar, în ciuda măsurilor de protecție, milionarii de pe coasta Floridei se mai distrează și astăzi împușcînd flamingi din avion.

Particularitățile lor anatomice și fiziologice îi diferențiază destul de net de celelalte păsări. Ciocul lor are ca parte mobilă maxilarul superior, ceea ce îi obligă să mănînce cu gîtul astfel răsucit încît capul, cufundat în apă, e întors de jos în sus. Ei se hrănesc cu moluște, crustacee, insecte și viermi acvatici.

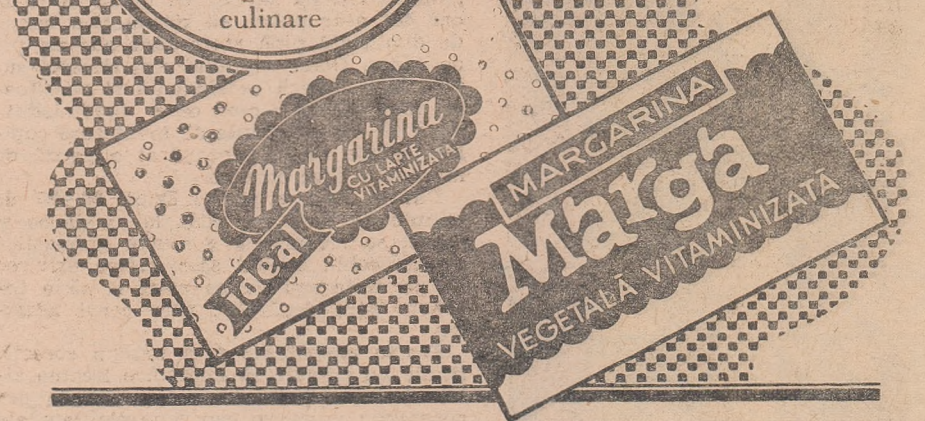
Flamingii din insulele Bahama sînt singurele exemplare domesticate care se cunosc pînă acum în lume. Partea interesantă e că, departe de a constitui un efort, dansul pe care-l execută pare că le face o deosebită plăcere. De altfel, dresorul nu uită niciodată să roage publicul să răsplătească cu aplauze generoase pe „artiști“.

V. Lavrov

Margarina

VEGETALĂ VITAMINIZATĂ

O grăsime de origine vegetală ce înlocuiește în foarte bune condițiuni untul atît la prepararea prăjiturilor cît și la diferite preparate culinare

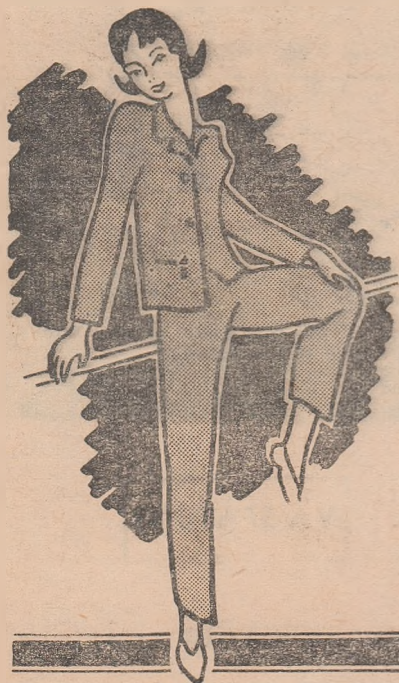

ȚESĂTURI IMPRIMATE

- DIFTINĂ ● FINET
- BORSEC, INDIAN
- ENKA-PIJAMALE

și țesături vopsite în fir și în bucată pentru cămăși și costume produse de

ÎNTRERPRINDERILE
TEXTILE GALAȚI

CONSUMAȚI

DROJDIA FORTIFIANTĂ

Drojdia fortifiantă are importante calități nutritive prin conținutul mare de vitamine și în special vitaminele grupei B, în care este foarte bogată, și este bine tolerată ca supliment în alimentația omului

Drojdia fortifiantă este indicată în special pentru persoanele care folosesc în alimentația zilnică un regim dietetic care, deși asigură principiile nutritive, nu reușește — în majoritatea cazurilor — să asigure necesarul de vitamine de care organismul are nevoie.

Un supliment de 10—15 g zilnic completează deficiențele vitaminice ale dietelor sărace.

În diabet se recomandă 10—15 g pe zi, iar în stări carentiale de nutriție, stări astenice și în toate cazurile în care se administrează antibiotice, doza de drojdie fortifiantă este de cca 10 g zilnic și poate ajunge chiar la 50 g pe zi dacă organismul suportă bine

Drojdia fortifiantă se administrează concomitent cu cele două mese principale ale zilei (prînz și seara), pe stomacul plin, fie uscată, în reprize mici, antrenată cu apă, fie dizolvată în prealabil în puțină apă.

COMPLEXUL
PENTRU INDUSTRIALIZAREA
LEMNULUI

PRODUCE:

PLACI AGLOMERATE CU RAȘINI UREOFORM-ALDEHIDA DIN AȘCHII DE LEMN TRIPLU STRATIFICAT.

Economice, stabile, grosimi uniforme, randament sporit la croire, perfect plane, formate practice, se pot furniza etc.

DOMENII DE UTILIZARE

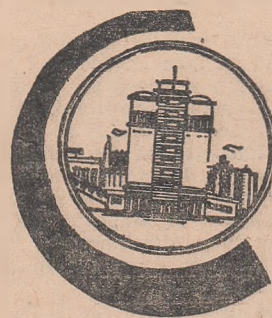
• Mobilier • plafoane • pereți despărțitori • amenajări interioare • vagoane tramvai • lambriuri • construcții navale etc.

Greutate specifică 60 kg/mc.

Grosimi: 8, 12, 16, 19, 22 mm.

Formate: 1830/3660, 1830/1830, 2440/1830, 1220/1830 mm.

C.I.L.
BRAILA

OMBINATUL CHIMIC FĂGĂRAȘ

TELEFON: 207.

oferă spre vânzare:

AZOTAT DE SODIU

STAS 6030/1959
UTILIZAT ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ,
SIDERURGICĂ, TEXTILĂ,
STICLĂRIE ETC.

SULFAT DE AMONIU

STAS 931/1961
UTILIZAT LA FABRICAREA MEDICAMENTELOR, ÎN INDUSTRIA ALIMENTARĂ, TABĂCĂRIE ETC.

SULFIT DE SODIU

N.J. 2449/62
REZULTAT DE LA FABRICAREA FENOLULUI, UTILIZAT LA FABRICAREA HÎRTIEI ȘI CELULOZEI

STAS 2062/1961
DAMIGENE DE STICLĂ A 50L. DIN STOC SUPRANORMATIV

Vîrsta eleganței

Așa numesc francezii vîrsta femeii care a trecut de 35 de ani. Cifra este, bineînțeles, absolut convențională. Dar francezii consideră că, în general, la această vîrstă femeia s-a vindecat de „bolile copilăriei”: extravaganța, dorința de a epata, de a fi neapărat originală, negînd

moda sau exagerînd-o. La „vîrsta eleganței” ea începe să-și revizuiască critic gustul și să condamne, deseori, vechile-i păreri despre frumos și urît.

O îmbrăcăminte bine gîndită, în toate amănuntele, face parte integrantă din înfățișarea unei femei mature; ea îi poate spori farmecul, fără a violenta ochiul. Este un lucru pe care trebuie să-l înțeleagă orice femeie care trece de pragul tinereții, oricît de tinără ar mai părea. Să nu uităm că la această vîrstă se mai adaugă un mare bun cîștigat: știința de a se comporta și de a purta îmbrăcăminte, ceea ce, după cum se știe, face mai mult chiar decît toaleta.

Pentru educarea acestor deprinderi nu e nevoie de un timp special. Ținuta, comportarea, arta de a purta o rochie se însușesc treptat. Important e ca femeia să se obișnuiască să se îngrijească de fizicul ei zilnic, cînd merge la lucru sau la distracție. De obicei, într-un colectiv judecătorii cei mai exigenți și severi sînt chiar femeile, dar nici părerea bărbaților nu e de ignorat.

Uneori se constată două tendințe extreme: neglijarea totală a fizicului și a îmbrăcămînții sau grija exagerată față de ele, care le transformă aproape în scopul principal al vieții. În această ordine de idei nu strică să ne amintim încă o dată de adevărul arhicunoscut că strălucirea fizică nu poate înlocui ansamblul de elemente care alcătuiesc personalitatea umană.

Ce înseamnă, însă, eleganță? Termenul cumulează mai multe sensuri: armonie, bun gust, grație, simplitate, stil modern.

O femeie elegantă nu este neapărat și frumoasă. Dar ea are ținută, știe să se poarte, e firească și degajată, personală. Eleganța nu presupune în mod obligatoriu lucruri scumpe. Importante sînt linia croielii, imbinarea armonioasă a tuturor elementelor îmbrăcămînții și accesoriilor.

Așadar, după 35 de ani (ori puțin mai devreme sau mai tîrziu) o femeie știe, în genere, tot ce privește ținuta și îmbrăcăminte ei. De aceea așteptăm din parte-i tact și sensibilitate, cunoașterea și înțelegerea normelor eleganței. Îmbrăcăminte ei trebuie să vădească un simț secret al vîrstei. Cu alte cuvinte, eroiala rochiei poate fi ceva mai „tinăre” decît purtătoarea ei, dar numai atît cît să nu invite la o aluzie malițioasă.

L. Efremova

PENTRU PĂRINȚI

Vederea copilului

— Capul mai sus! Ridică-ți nasul din cîiet!

De cîte ori pe zi fac pedagogii această observație! Și bine fac. Căci e vorba de

ochi, de vederea copilului, care se strică inevitabil din cauza poziției incorecte.

Și totuși, din păcate, trebuie să recunoaștem că nici la școală, nici acasă copiii nu sînt de ajuns de supravegheați cum stau cînd își fac lecțiile, cînd citesc sau cînd scriu. Justificări există desigur: părinții n-au timp, pedagogii au în clasă cîte 30—40 de elevi și nu-i pot controla pe fiecare în parte. Dar aceste justificări nu schimbă situația. S-a constatat că printre copiii de vîrstă școlară miopia este foarte răspîndită.

Mecanismul nașterii și dezvoltării acestei boli n-a fost încă pe deplin elucidat. Totuși, chiar și ceea ce se știe pînă acum ne obligă să nu stăm cu mîinile în sîn. Descori ne e dat să auzim: „De sănătatea copiilor să se îngrijească medicii”. Indiscutabil. Dar numai ei? Dar părinții? Dar școala?

Înainte de toate, copilului trebuie să i se creeze condiții normale pentru orice „muncă vizuală”. Oricît de voinic ar fi un om, tot n-ar putea, să zicem, tăia lemne de dimineață pînă seara fără nici un pic de răgaz. Ochiul copilului sînt deseori supuși la o muncă îndelungată și oboseitoare, fără odihnă, ceea ce e inadmisibil; după 40—50 de minute de învățătură copilul trebuie să facă neapărat o pauză de minimum zece minute.

Dar și asta e puțin. După 20—25 de minute de scris sau citit, la școală ca și acasă, se recomandă o scurtă gimnastică pentru ochi: copilul să-și ridice privirea de pe carte sau de pe caiet și să o îndrepte spre depărtări, spre cerul albastru.

Foarte importantă e și lumina corectă. Nimic nu trebuie să împiedice lumina zilei să intre în cameră. Dar cît de des geamurile murdare sau frunzele late ale plantelor de interior „mănîncă” cincizeci la sută, și chiar mai mult, din lumina naturală! Din același motiv în camera în care învață copilul perdelele trebuie să fie date în lături.

Părinți, nu faceți economie de curent electric! Cînd se întunecă, aprindeți lampa de masă și puneți-o în stînga copilului (becul să fie de 60—65 de wați). Unii au o părere nejustă despre pericolul luminii combinate. Aceasta dăunează, într-ade-

văr, vederii, dar numai atunci cînd se creează pete de lumină, umbre. Seara, în afară de lampa de masă e bine să fie aprins și becul de sus, din tavan. Marele medic și pedagog N. I. Pirogov a spus odată că „Există lucruri pe care le putem repeta într-una, fără să ne temem că ne plictisim”. De cele mai multe ori sîntem liberali cu capriciile copiilor, ne e frică să nu-i agasăm cu observațiile. „Copilul citește culcat? N-are decît, dacă așa îi place. Doar n-am să-l cicălesc la fiecare pas”. Ba da, să-l „cicălim”. Merită să-l cicălim ca să stea cu ochii la o distanță de minimum 30—40 de centimetri de masă.

În general copilul trebuie să aibă o ținută corectă cînd își face lecțiile. Cel mai bine e să-i asigurăm și acasă un pupitru. Dacă nu avem această posibilitate, să ne îngrijim ca înălțimea scaunului și a mesei pe care le folosește să fie potrivită. Dar cu masa și scaunul am rezolvat treaba doar pe jumătate. Mai trebuie să avem foarte multă răbdare și stăpînire ca să obișnuim copilul chiar din primele zile de școală să-și controleze poziția, să țină cotul corect pe masă.

Vederea este influențată în rău și de un regim de viață incorect, de contactul slab cu aerul curat, de un organism debil, necălit.

Deseori, părinții se ambiționează să facă din copiii lor niște enciclopedii, silindu-i să învețe simultan limbi străine, un instrument muzical, să facă balet etc. Toate acestea în afară de programul școlar, care își are cerințele lui. În aceste condiții nici nu e de mirare că se ivesc tot soiul de complicații, printre care și slăbirea vederii.

Foarte oboseitoare pentru copii e și vizionarea emisiunilor de televiziune. Pe lângă faptul că le răpește un timp prețios — pe care l-ar putea folosi plimbîndu-se în aer liber, făcînd sport, citind o carte — că le dă peste cap programul zilnic, atît de necesar copiilor, televizorul le mai

slăbește și vederea. Nu avem deloc intenția să subapreciem importanța rolului educativ al televiziunii sau să provocăm panică, dar totuși trebuie făcut cu măsură. Experiințe întreprinse de specialiști au stabilit că norma cea mai potrivită de vizionare a teleemisiunilor este: maximum de trei ori pe săptămînă și nu mai mult de o oră jumătate-două în șir.

În sfîrșit, cînd a fost depistată miopia, copiilor trebuie să li se asigure o alimentație corespunzătoare, bogată în calorii și în vitamine.

N. Korostelev

La Moscova s-a deschis o expoziție de jucării, adevărată demonstrație de fantezie și bun gust. Peste 40 000 de exponate, expediate din toate colțurile Uniunii Sovietice, fac deliciul micilor și marilor vizitatori.

De mult succes se bucură cuplul de păpuși îmbrăcate în costume naționale românești, pe care îl vedeți în fotografia noastră.

SPORT

Nona din nou campioană

Pasiunile și emoțiile care au însoțit mai bine de o lună duelul dintre Nona Gaprindașvili și Alla Kușnir s-au domolit. Talentata jucătoare gruzină Nona Gaprindașvili și-a păstrat titlul de campioană mondială de șah.

Se știe și „amănuntul” că victoria tinereii maestre din Tbilisi a fost uimitoare:

Nona în fața tablei cu 64 de pătrățele.

ea n-a avut nevoie să joace toate cele 16 partide prevăzute de regulament, ci numai 13. Ceea ce nu înseamnă totuși că meciul a fost un fel de plimbare în compania figurilor albe și negre. Pentru a o învinge pe talentata și dîrza Alla Kușnir, Nona a trebuit să-și mobilizeze toate resursele.

Toți marii șahiști au avut calea lor spre măiestrie. Drumul Nonei a început la frageda vîrstă de 11 ani, cînd fetița a participat pentru prima oară la campionatul republican. Ochiul versat al antrenorilor i-a ghicit talentul, și candidata s-a mutat de la Zugdidi la Tbilisi, unde a început să studieze șahul cu seriozitate, la Palatul Pionierilor.

Jucătorii de șah știu ce înseamnă asta. Teorie, competiții, iar teorie și iar competiții. Nona a urcat cu voință și ambiție treptele calificării. În 1956, la 15 ani, a obținut primul ei mare succes. A devenit campioana orașului Tbilisi, apoi a cîștigat

campionatul de seniori al R.S.S. Gruzine, cu un rezultat neobișnuit la astfel de competiții: 15,5 puncte din 16. În același an Nona a ajuns în semifinala campionatului U.R.S.S. Talentul ei se impunea cu autoritate.

Au urmat apoi multe succese, multe medalii din metal prețios. Și, firește, și insuccese, pentru că drumul spre măiestrie nu e presărat numai cu trandafiri. Dar Nona are un caracter de sportivă. Înfrîngerile nu o demobilizează, dimpotrivă. Ea a înțeles că șahul nu-i iubește decît pe jucătorii tari, care caută mereu noi căi și soluții.

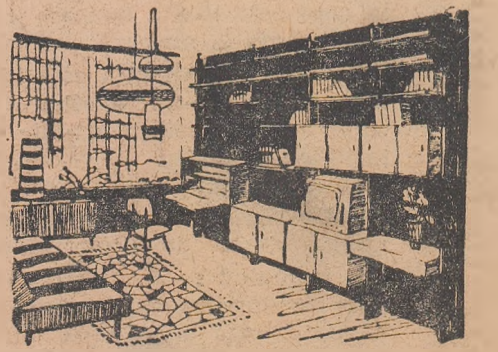
— Colierul ăsta-i fals. Cine-i pușgășul care ți l-a vîndut?

VĂ SFĂTUIM

Cum păstrăm cărțile

Bineînțeles, cel mai comod e să le aranjăm în așa fel încît toate să fie în cîmpul nostru vizual, — adică pe un singur rînd. S-a calculat că pe un metru de raft încap circa 30 de volume. Dacă aveți, de exemplu, șase sute de cărți, înseamnă că v-ar trebui douăzeci de rafturi a un metru! O bibliotecă obișnuită are cinci polițe. Ceea ce înseamnă că pentru șase sute de cărți ar fi nevoie de patru biblioteci!

Cea mai simplă soluție pentru această problemă complicată sînt stelajele. Pentru a plasa în bune condiții șase sute de cărți vă trebuie numai un perete de 2,5 metri și cîteva stîngii. Pe deasupra, stelajul ocupă doar ceva mai mult de o ju-

mătate de metru pătrat din suprafața peretei. Iar dacă îl fixați pe perete, nici atît. În desenul alăturat vă propunem un model de stelaj modern, realizat de arhitectul P. Orlov.